

حقوق تضمین‌شده‌ی اقلیت‌های گوناگون در اسناد سازمان ملل متحد برای رفع تبعیض‌ها

در این مقاله می‌خوانید:

- 1..... جستارگشایی
- 2..... تعریف اقلیت
- 3..... نخستین تلاش نظام‌مند
- 4..... حقوق عمومی همه‌ی اقلیت‌ها
- 6..... حقوق اقلیت‌های زبانی
- 19..... آموزش زبان مادری در ایران
- 19..... حقوق اقلیت‌های ملی
- 23..... حقوق اقلیت‌های نژادی
- 24..... حقوق اقلیت‌های جنسی
- 25..... برابری زنان با مردان
- 28..... حق برخورداری از رفاه و مبارزه با فقر
- 30..... منابع

جستارگشایی

در یک نگاه کلی مردم جهان، به‌ویژه مردم ما، با پنج مشکل در هم تنیده و برهم‌افزاینده‌ی دیکتاتوری (نقض حقوق مدنی، سیاسی)، بهره‌کشی (ملی، بین‌المللی)، خشونت (عمودی، افقی، خانگی، قومی، بین‌المللی)، برتری بیجا (جنسیتی، مذهبی، نژادی، زبانی، قومی، ملی)، و آلودگی محیط زیست روبرو هستند. ویژگی این مشکلات این است که در هم تنیده، برهم‌افزاینده و دیرپا هستند و راه حل‌های ساده ندارند. هیچکدام به تنهایی قابل حل نیستند.

بسیاری از موارد نقض حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به دلیل تبعیض، نژادپرستی و محرومیت به دلایل نژاد، رنگ، تبار، منشاء ملی یا قومی، جنسیت، زبان، مذهب، منشاء اجتماعی، میزان دارایی، محل تولد یا وضعیت‌های دیگر دارد.

تقریباً همه کشورهای جهان در میان جمعیت خود اقلیت‌هایی دارند. سازمان ملل متحد بیانیه‌های گوناگون برای رفع تبعیض اقلیت‌های مختلف داده است. از آن میان از «[اعلامیه‌ی سازمان ملل متحد مربوط به حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی](#)» که با اجماع در سال ۱۸ دسامبر ۱۹۹۲ مصادف با ۲۷ آذرماه ۱۳۷۱ و «[اعلامیه سازمان ملل متحد درباره حقوق مردمان بومی \(بومیان\) قطعنامه مصوب مجمع عمومی](#)» که در سال ۲۰۰۷ به تصویب رسید، را می‌توان نام برد. این بیانیه‌ها تلاشی است برای ارتقاء وضعیت و حمایت از حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی برای کمک به ثبات سیاسی و اجتماعی کشورهایی که در آنها زندگی می‌کنند.

سال ۱۹۴۸، مجمع عمومی اعلام کرد که سازمان ملل نمی‌تواند نسبت به سرنوشت اقلیت‌ها بی‌تفاوت بماند. از آن پس بیانیه‌های گوناگون برای رفع تبعیض تدوین شد. این بیانیه‌ها از ماده ۲۷ «[میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی](#)» الهام گرفته شده است که پذیرفته‌شده‌ترین ماده قانونی الزام‌آور در مورد حقوق اقلیت‌ها است.

مرجع اصلی جامعه بین‌المللی در مورد حقوق اقلیت‌ها، «[اعلامیه‌ی سازمان ملل متحد مربوط به حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی](#)» است. سنگ بنای این اعلامیه عدم تبعیض، مشارکت موثر و حفاظت و ارتقای هویت اقلیت‌ها است و شامل فهرستی از حقوقی است که افراد متعلق به اقلیت‌ها از آن برخوردارند، مانند:

- حق بهره‌مند شدن و لذت بردن از فرهنگ خود
- حق اظهار و عمل به دین خود
- حق استفاده از زبان مادری خود

همچنین شامل اقداماتی است که کشورها می‌توانند برای ایجاد محیطی مناسب برای برخوردارانی از چنین حقوقی اجرا کنند، مانند:

- از طریق تشویق دانش عمومی در مورد تاریخ، سنت‌ها، زبان و فرهنگ اقلیت‌های موجود در قلمرو آنها
 - قادر ساختن افراد متعلق به اقلیت‌ها برای مشارکت کامل در پیشرفت و توسعه اقتصادی کشورشان
- همچنین از دولت‌ها خواسته می‌شود تا سیاست‌ها و برنامه‌های ملی را با در نظر گرفتن منافع اقلیت‌ها اجرا کنند.

تعریف اقلیت

واژه اقلیت که در سیستم حقوق بشر سازمان ملل متحد به کار می‌رود معمولاً به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی بر اساس [اعلامیه اقلیت‌های سازمان ملل](#) اشاره دارد. همه دولت‌ها دارای یک یا چند گروه اقلیت در قلمروهای ملی خود هستند که با هویت ملی، قومی، زبانی یا مذهبی خود، که با اکثریت جمعیت متفاوت هستند، مشخص می‌شوند.

یکی از مشکلات مربوط به حقوق اقلیت‌ها، مبهم و ناروشن بودن واژه اقلیت است. هیچ تعریف مورد توافق بین‌المللی در مورد اینکه چه کسی اقلیت است وجود ندارد. وجود یک اقلیت یک مسئله واقعی است. هم عوامل عینی (مانند وجود یک قومیت،

زبان یا مذهب مشترک) و هم عوامل ذهنی (از جمله اینکه افراد باید خود را به عنوان یک اقلیت ملی، قومی، مذهبی یا زبانی معرفی کنند)، دارد.

نخستین تلاش نظام‌مند

تبعیض نسبت به اقلیت‌ها، همچنین مبارزه اقلیت‌ها برای برابری، کرامت و هویت خود، ریشه‌دار است و سابقه تاریخی دارد. نخستین پشتیبانی نظام‌مند و مدون جهانی برای حمایت از حقوق اقلیت‌ها در قالب میثاق جامعه ملل تحت عنوان «اعلامیه درباره‌ی حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی یا زبانی» در ۱۸ دسامبر ۱۹۹۲ تنظیم شده است. این بیانیه از دولت‌های عضو می‌خواهد که رفتار یکسان و تامین امنیت را برای کلیه‌ی اقلیت‌های ملی و نژادی را تضمین کنند.

مجمع عمومی سازمان ملل در مقدمه‌ی اعلامیه بر اعتقاد خود به «برابری حقوق مردان و زنان و ملت‌ها، اعم از بزرگسال و کودک» تاکید کرده است. تضمین برابری همه اعضای یک جامعه و عدم تبعیض میان آنها در مقابل قانون، در متن اعلامیه، به صورت تکلیفی اخلاقی برای دولت‌ها در نظر گرفته شده است.

کنوانسیون منع شکنجه و رفتار یا مجازات خشن، غیرانسانی یا تحقیرکننده ۱۹۸۴

کنوانسیون ملل متحد علیه شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرکننده همچنین شناخته شده با عنوان کنوانسیون ملل متحد علیه شکنجه^۱ یک دستورالعمل حقوق بشر بین‌المللی در ملل متحد برای جلوگیری از شکنجه و دیگر قوانین مجازات‌های ظالمانه و غیرانسانی در سراسر جهان است.

این کنوانسیون دولت‌ها را ملزم می‌کند که در هر قلمروی تحت حوزه قضایی آنها برای پیشگیری از شکنجه اقدامات تأثیرگذار را اتخاذ کنند و دولت‌ها را از انتقال هر یک از مردم به هر کشوری که در آنجا دلیلی برای این وجود دارد که آنها در آنجا شکنجه شوند منع می‌کند.

۲۶ ژوئن به احترام این کنوانسیون به صورت رسمی به عنوان روز جهانی حمایت از قربانیان شکنجه شناخته می‌شود. از زمان اجرای این کنوانسیون، ممنوعیت قطعی علیه شکنجه و دیگر قوانین رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز به عنوان اصل حقوق بین‌الملل عرفی پذیرفته شده است. تا کنون ۱۵۹ کشور در این کنوانسیون شرکت کرده‌اند که ایران در میان آنها نیست.

بیانیه‌ها و میثاق‌های سازمان ملل متحد حقوق‌هایی که اقلیت‌ها باید از آن برخوردار باشند را به روشنی برشمرده است:

¹ متن کامل انگلیسی و فارسی «کنوانسیون ملل متحد علیه شکنجه» را در وبگاه‌های زیر بخوانید:

<http://www.unic-ir.org/hr/hr40.pdf>

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-against-torture-and-other-cruel-inhuman-or-degrading>

حقوق عمومی همه‌ی اقلیت‌ها

حق برابری با اکثریت

اقلیت‌ها و اکثریت همانند تمام افرادی که تابعیت کشور را دارند، شهروند آن کشور محسوب می‌شوند. [منشور ملل متحد](#) در بند ۳ ماده یک و بند ج ماده ۵۵، برابری حقوق را برای تمام اقلیت‌های نژادی، جنسی، زبانی و مذهبی معتبر می‌شناسد.

برخورداری از تحصیلات بر اساس ویژگی‌های اقلیتی

همه‌ی شهروندان یک کشور حق تحصیل دارند. تحصیل در مورد اقلیت‌ها باید دارای ویژگی‌های خود باشد. از جمله استفاده از زبان اقلیت‌ها، آموزش تاریخ و فرهنگ اقلیت‌ها، آموزش مذهبی آنان و ... (ماده ۷ [توصیه‌نامه لاهه در مورد حقوق تحصیلی اقلیت‌های ملی](#)، ماده ۳۰ [پیمان نامه جهانی حقوق کودک](#))

حق ارتباط با سایر اقلیت‌ها

مرزهای سیاسی بزرگترین عامل در ایجاد گروه یا گروه‌هایی به نام اقلیت در کشورها هستند. اقلیت‌ها حق دارند بتوانند به راحتی و بدون گذراندن مراحل مربوط به ورود و خروج از کشور با هم در ارتباط بوده و در مراسم یکدیگر شرکت داشته باشند. (ماده ۳۲ کنوانسیون ۱۹۸۹ / بند ۲ ماده ۵ اعلامیه ۱۹۹۲)

حق مشارکت در اداره امور محل زندگی

اقلیت‌ها به عنوان افرادی که از لحاظ نژادی، زبانی و مذهبی از سایر افراد کشور متفاوت هستند، زمانی احساس آرامش خواهند کرد که در اداره‌ی منطقه‌ی محل زندگی‌شان مشارکت داشته باشند و تصمیم‌گیری‌های منطقه‌ای براساس ویژگی‌های فرهنگی و زبانی آنان باشد. بومیان باید در قانونگذاری و انتخابات مقامات محلی خود مشارکت داشته باشند (بند ۳ ماده ۳۳ و بند ۱ ماده ۶ و ۷ کنوانسیون ۱۹۸۹)

حق رواداری

رواداری زیربنای شناخت و احترام به حقوق اقلیت‌هاست. رواداری دولت‌ها با اقلیت‌ها باید با به رسمیت شناختن حقوق و هویت آنها نشان داده شود. (کمیسون رفع تبعیض علیه اقلیت‌ها، گروه‌های مذهبی، ۱۹۹۸)

حق برخورداری از محیط زیست سالم

دولت‌ها موظفند با تدابیر مناسب زمینه‌های همکاری بومیان را در جهت حفاظت از محیط زیست محل زندگی‌شان فراهم آورند. (ماده ۱۱۲ کنفرانس دوربان ۲۰۰۱)

حق یکسان شدن

اقلیت‌ها حق یکسان شدن داوطلبانه با اکثریت جمعیت کشور را دارند. این حقوق اقلیت‌هاست که هر زمان تمایل پیدا کردند با از دست دادن ویژگی‌های اقلیتی خود داخل در اکثریت شوند و از ورود آنها ممانعتی به عمل نیاید. (ماده ۱۰ پیش‌نویس کنوانسیون بین‌المللی برای حمایت از گروه‌ها و اقلیت‌های نژادی و ملی)

حق فعالیت فرهنگی

اقلیت‌ها حق دارند کانال تلویزیونی و برنامه‌ای رادیویی، تلویزیونی به زبان و بر اساس ویژگی‌های فرهنگی اقلیت‌ها داشته باشند. اقلیت‌ها باید حق داشته باشند به زبان خودشان فیلم ببینند و بسازند و از رادیو و تلویزیون استفاده کنند (ماده ۱۸ پیش‌نویس کنوانسیون بین‌المللی برای حمایت از گروه‌ها و اقلیت‌های نژادی و ملی)

مجموعه اسناد استانداردها و هنجارهای سازمان ملل متحد در زمینه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری ۲۰۰۶ - ۱۹۹۲

مجموعه اسناد استانداردها و هنجارهای سازمان ملل متحد در زمینه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری^۲ شامل ابزارهایی در زمینه عدالت کیفری و پیشگیری از جرم است که توسط جامعه بین‌المللی در بیش از شصت سال تصویب شده است.

در طول سالیان، مجموعه قابل توجهی از استانداردها و هنجارهای سازمان ملل متحد در رابطه با پیشگیری از جرم و عدالت کیفری پدیدار شده است که موضوعات مختلفی مانند عدالت برای کودکان، رفتار با مجرمین، همکاری بین‌المللی، حکمرانی

^۲ متن کامل انگلیسی و فارسی «مجموعه اسناد استانداردها و هنجارهای سازمان ملل متحد در زمینه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری» را در وبگاه‌های زیر بخوانید:

<https://www.unodc.org/unodc/en/justice-and-prison-reform/compendium.html>

https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/UN_-_Compendium_Stand_Norms_CPCJ_2006.pdf

<https://www.unodc.org/documents/islamicrepublicofiran/publications/IRIRAN/6->

[Compendium_of_United_Nations_standards_and_norms_in_crime_prevention_and_criminal_justice.pdf](https://www.unodc.org/documents/islamicrepublicofiran/publications/IRIRAN/6-Compendium_of_United_Nations_standards_and_norms_in_crime_prevention_and_criminal_justice.pdf)

https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Compendium_UN_Standards_and_Norms_CP_and_CJ_English.pdf

<https://www.unic-ir.org/hr/hr27.pdf>

خوب، حمایت از قربانیان و جلوگیری از خشونت علیه زنان را پوشش می‌دهد. استانداردها و هنجارها سهم بسزایی در ارتقاء ساختارهای عدالت کیفری کارآتر و عادلانه در سه بعد داشته است.

نخست، می‌توان از آنها در سطح ملی ارزیابی‌های عمیق کرد که منجر به اصلاحات لازم در بهبود و تقویت عدالت کیفری شود. دوم، آنها می‌توانند به کشورهای در توسعه برای تدوین راهبردهای بخش‌ها و زیربخش‌ها کمک کنند. سوم، در سطح جهانی و بین‌المللی، استانداردها و هنجارها "بهترین شیوه‌ها در عمل" را نشان می‌دهند که می‌توانند توسط دولت‌ها برای رفع نیازهای ملی تطبیق داده شوند.

اولین ویرایش این مجموعه در سال ۱۹۹۲ و ویرایش دوم در سال ۲۰۰۶ منتشر شد. ویرایش حاضر شامل استانداردها و هنجارهای جدید است که در زمینه‌های رفتار با زندانیان، مجرمان زن، کمک‌های حقوقی، درست‌کرداری و شرافتمندی در امور قضایی، عدالت برای کودکان و خشونت علیه زنان و همچنین اعلامیه‌های آخرین کنگره‌های سازمان ملل متحد در زمینه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری.

این نسخه به روز شده در چهار بخش ساختار یافته است:

بخش یک - اشخاص در بازداشت، ضمانت اجرای غیرسالب آزادی، عدالت در زمینه نوجوانان و عدالت ترمیمی

بخش دوم - سازوکارهای قانونی، تشکیلاتی و اجرایی موردنیاز در زمینه همکاری بین‌المللی

بخش سوم - پیشگیری از وقوع جرم و مسائل مربوط به قربانی

بخش چهارم - اداره‌ی مطلوب، استقلال قوه‌ی قضاییه و انسجام کارکنان سیستم عدالت کیفری

سازمان ملل امید دارد این مجموعه به آگاهی و اشاعه بیشتر استانداردها و هنجارهای سازمان ملل متحد در پیشگیری از جرم و عدالت کیفری کمک کند و در نتیجه احترام به حاکمیت قانون و حقوق بشر را در اجرای عدالت تقویت کند.

حقوق اقلیت‌های زبانی

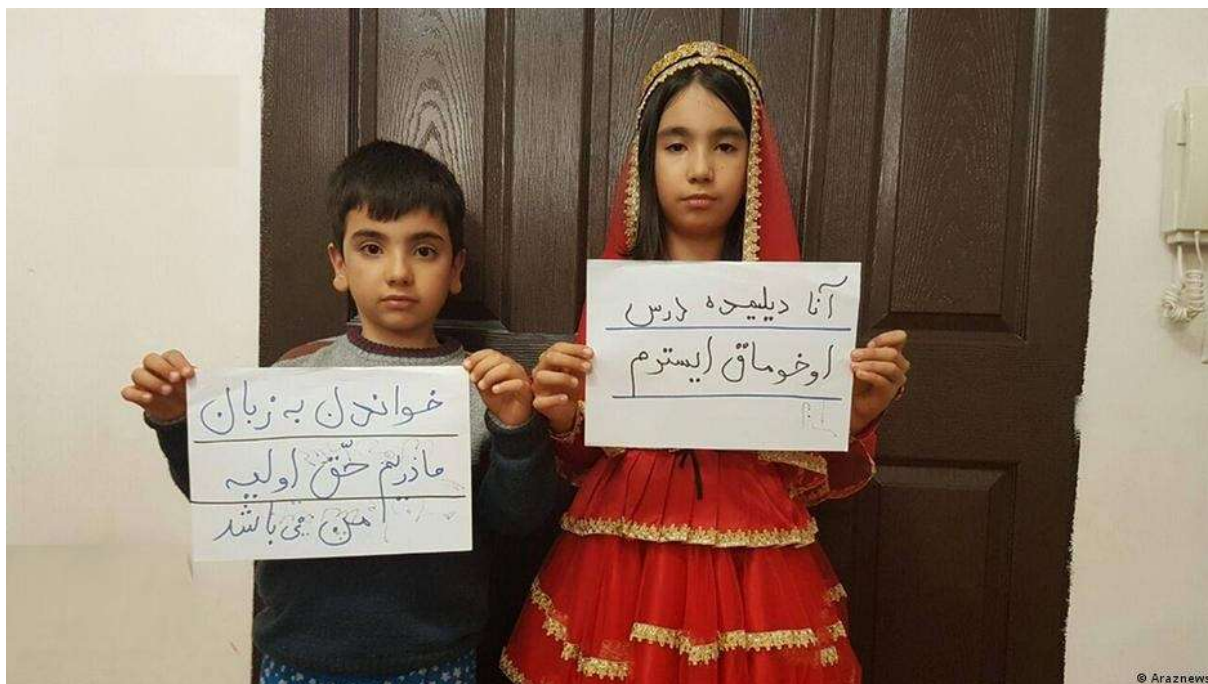
زامانا آی زامانا

اوخوم گلمیر کامانا

انششکلر آریا یئیییر

آت لار حسرت سامانا

ایکی آتا سؤزو

روز ۲ اسفند (۲۱ فوریه) از طرف یونسکو به عنوان روز جهانی زبان مادری نام گذاری شده است. بر اساس هشدار جدی زبان‌شناسان مبنی بر احتمال نابودی ۴۰ درصد زبان‌های اقلیت‌ها، سازمان ملل و یونسکو اقدام به تدوین طرحی برای حفظ زبان‌های موجود کرده‌اند که از موارد آن می‌توان به نامگذاری روز ۲۱ فوریه به نام روز جهانی زبان مادری اشاره کرد. نامگذاری این روز در کنفرانس عمومی یونسکو در سال ۱۹۹۹ به منظور کمک به تنوع زبانی و فرهنگی انجام شده است. حق آموزش زبان مادری در اسناد حقوق بشر، کنوانسیون‌های بین‌المللی، معاهدات بین‌المللی شناخته شده است.

اهمیت زبان مادری - یعنی نخستین زبانی که شخص توسط آن با جهان اطراف خود آشنا می‌شود - بر هیچ‌کسی پوشیده نیست. یکی از مهمترین نمودهایی که در زمینه‌ی مسئله‌ی زبان مادری رخ می‌نماید حق آموزش دیدن و آموزش دادن به زبان مادری هر فرد است. امروزه اهمیت آموزش به زبان مادری با استناد به نتایج تحقیقات و پژوهش‌های متخصصان امور تربیتی و روانشناسی بر کسی پوشیده نیست. به طوری که در اسناد حقوق بشری از آن به عنوان یک حق بشری یاد می‌شود.

معاهده و اعلامیه مراجع بین‌المللی

در چندین معاهده و اعلامیه تهیه شده از سوی مراجع بین‌المللی ضمن تصریح به حقوق اشخاص در آموزش زبان مادری خود، تعهدات مثبت و منفی دولت‌ها نیز در شناسایی این حق مورد تصریح و تاکید قرار گرفته است. منظور از تعهدات مثبت تعهداتی است که دولت‌ها بر اساس این معاهدات و اعلامیه‌ها مکلف شده‌اند تا با به وجود آوردن شرایط و امکانات لازم و حمایت‌های مورد نیاز، دسترسی افراد را به این حق تسهیل نمایند و منظور از تعهدات منفی نیز تعهداتی است که دولت‌ها را از تجاوز و تعدی به آن منع می‌نماید.

به برخی از اسناد و معاهدات بین‌المللی که به زبان مادری پرداخته اشاره می‌کنم.

اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر

در ماده‌ی ۲۶ اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر بر حق آموزش و محتوی انساندوستانه آن تاکید شده است:

۱) هرکس حق دارد از آموزش بهره‌مند شود. آموزش دست‌کم در مراحل ابتدایی و پایه‌ای رایگان خواهد بود. آموزش ابتدایی اجباری خواهد بود. آموزش فنی و حرفه‌ای در دسترس عموم قرار خواهد داشت، و آموزش عالی به یکسان و بر اساس لیاقت قابل دسترسی خواهد بود.

۲) هدف آموزش رشد کامل شخصیت انسانی، تقویت احترام به حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین خواهد بود. آموزش باید تفاهم، مدارا و دوستی در میان همه‌ی ملت‌ها و گروه‌های نژادی و مذهبی را ترویج کند و به فعالیت‌های [سازمان] ملل متحد در راه حفظ صلح یاری رساند.

۳) پدر و مادر در انتخاب نوع آموزش در مورد فرزندان خود اولویت خواهند داشت.

میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی

ماده ۲۷ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی مصوب ۱۶ دسامبر ۱۹۹۶ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مقرر می‌دارد: در کشورهایی که اقلیت‌های نژادی، مذهبی یا زبانی وجود دارند، اشخاص متعلق به اقلیت‌های مزبور را نمی‌توان از این حق محروم نمود که مجتمعاً با سایر افراد گروه خودشان از فرهنگ خاص متمتع شوند و به دین خود متدین بوده و بر طبق آن عمل کنند یا به زبان خود تکلم نمایند.

میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی^۳ یکی از عهدنامه‌های سازمان ملل متحد بر پایه‌ی اعلامیه جهانی حقوق بشر است. این میثاق در ۱۶ دسامبر ۱۹۶۶ ایجاد شد و در ۲۳ مارس ۱۹۷۶ برابر با ۳ فروردین ۱۳۵۵ لازم‌الاجرا شد.

دولت ایران در تاریخ ۱۵ فروردین ۱۳۴۷ این میثاق را امضا و در ۱۷ اردیبهشت ۱۳۵۴ از تصویب گذرانده‌است و به این ترتیب به آن اعتبار قانونی بخشیده و خود را به آن متعهد ساخته‌است.

میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بین‌المللی منع شکنجه که برپایه اعلامیه جهانی حقوق بشر تدوین شده‌اند، توسل به مجازات‌های غیرانسانی مثل قطع عضو را ممنوع کرده‌اند.

کنوانسیون حقوق کودک

مواد مختلف از جمله ماده ۳۰ کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۲۰ نوامبر ۱۹۸۹ مجمع عمومی سازمان ملل متحد بر حق برخورداری از فرهنگ، مذهب و زبان مادری اقلیت پافشاری دارد و در این خصوص بیان می‌دارد: در کشورهایی که اقلیت‌های قومی و مذهبی و یا اشخاص بومی زندگی می‌کنند، کودکی که متعلق به این اقلیت‌ها است باید به همراه سایر اعضای گروهش از حق برخورداری از فرهنگ و تعلیم و انجام اعمال مذهبی خود و یا زبان خویش برخوردار باشد.

³ متن کامل انگلیسی و فارسی «میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی» در وبگاه‌های زیر مطالعه کنید:

<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>

<https://iran.un.org/fa/106018-mythaq-bynalmlly-hqwq-mdny-w-syasy>

کنوانسیون حقوق کودک ۱۹۸۹

پیمان نامه حقوق کودک^۴ یک کنوانسیون بین‌المللی است که حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کودکان را بیان می‌کند. دولت‌هایی که این معاهده را امضا کرده‌اند موظف به اجرای آن هستند و شکایت‌های راجع به آن به کمیته حقوق کودک ملل متحد تسلیم می‌شود.

این کنوانسیون در ۲۰ نوامبر ۱۹۸۹ مورد پذیرش مجمع عمومی سازمان ملل متحد قرار گرفت. تاکنون ۱۹۳ کشور (تمام اعضای ملل متحد به جز ایالات متحده آمریکا) این سند را تصویب کرده‌اند یا به آن ملحق شده‌اند. ایالات متحده آمریکا تنها عضو سازمان ملل متحد است که آن را تصویب نکرده‌است. این پیمان نامه پذیرفته‌ترین سند حقوق بشر در تاریخ می‌باشد.

دولت جمهوری اسلامی ایران در اسفند ۱۳۷۲ با «قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک» و با تصویب مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای نگهبان رسماً این کنوانسیون را پذیرفت؛ مشروط بر آن که مفاد آن در هر مورد و هر زمان در تعارض با قوانین داخلی و موازین اسلامی باشد یا قرار گیرد از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران لازم‌الاجرا نباشد.

کودک بر اساس ماده یک این پیمان به هر انسان کمتر از ۱۸ سال گفته می‌شود. مگر آن که قانون قابل اعمال در مورد کودک سن قانونی کمتری را تعیین کرده باشد.

این کنوانسیون شامل ۵۴ ماده بوده و همچنین پس از حدود ۱۱ سال دو پروتکل اختیاری به آن الحاق شده است که چهار اصول پایه‌ای آن را جهت می‌دهد:

هیچ کودکی نباید از تبعیض رنج ببرد.

زمانی که در رابطه با کودکان تصمیم‌گیری می‌شود، باید مصالح عالی‌ه آنان در راس قرار گیرد.

کودکان حق حیات داشته و باید رشد کنند.

کودکان حق دارند آزادانه عقاید و نظرات خود را ابراز کنند و این نظرات در تمامی اموری که به آن‌ها مربوط می‌شود، باید مورد توجه قرار گیرد.

در کنوانسیون حقوق کودک و دو پروتکل آن بسیاری از حقوق کودک مشخص گردیده است، از این حقوق میتوان به حق ثبت ولادت، ثبت نام و ثبت تابعیت، حق بر همبستگی خانوادگی، حق بر سلامتی، حق بر آموزش، حق مصونیت از سواستفاده و استثمار جنسی و کاری و ... اشاره داشت. با اینحال باید در نظر داشت که تمام این حقوق در حول اصول کلی کنوانسیون حقوق کودک در گردشند و باید به وسیله این اصول شناخته شوند: این چهار اصل عمومی عبارتند از منع تبعیض (ماده ۲)، مصالح عالی‌ه (ماده ۳)، حق بر حیات، بقا و رشد (ماده ۶) و آزادی بیان (ماده ۱۲).

^۴ متن کامل انگلیسی و فارسی «کنوانسیون حقوق کودک» و دو پروتکل الحاقی اختیاری آنرا در وبگاه‌های زیر بخوانید:

<https://www.unicef.org/child-rights-convention>

<https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text>

<https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text-childrens-version>

<http://www.unic-ir.org/hr/convention-child.htm>

https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/54/263

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-child-involvement-children>

برخی پژوهش‌گران، ازدواج کودکان را بسیار شبیه روابط برده داری و شبه‌برده داری ارزیابی می‌کنند. کودک‌همسری به عنوان برده‌داری با کنوانسیون حقوق کودک در تضاد است.

کمیته حقوق کودک ملل متحد نهادی برای بررسی پیشرفت کشورهای عضو در دستیابی به تحقق تعهدات ناشی از پیمان است که به موجب ماده ۴۳ کنوانسیون تأسیس شده و از ده کارشناس تشکیل می‌شود که از اتباع کشورهای عضو با توجه به پراکندگی جغرافیایی و نظام‌های حقوقی اصلی انتخاب می‌شوند. وظیفه اصلی این کمیته بررسی گزارش‌های رسیده از کشورهای عضو کنوانسیون، ارائه پیشنهادهای یا توصیه‌های کلی بر اساس بررسی گزارش‌ها درخواست مشاوره و مساعدت فنی از صندوق کودکان ملل متحد، سازمان‌های تخصصی ملل متحد و دیگر نهادهای دارای صلاحیت است.

گزارش کشورهای عضو به کمیته باید تا دو سال پس از تصویب یا الحاق و پس از آن هر پنج سال یکبار صورت پذیرد. کمیته نیز بایستی گزارش فعالیت‌های خود را هر دو سال یکبار به مجمع عمومی تسلیم کند.

در ۲۵ مه ۲۰۰۰ الحاق دو پروتکل اختیاری به کنوانسیون مورد پذیرش مجمع عمومی سازمان ملل متحد قرار گرفت. یکی «پروتکل الحاقی دربارهٔ خرید و فروش کودکان، روسپی‌گری کودکان و هرزه‌نگاری کودکان» که این اقدامات را در کشورهای عضو ممنوع می‌سازد. اهمیت این پروتکل در آن است که برای اولین بار در حقوق بین‌الملل به تعریف مفاهیم فروش، فحشا و هرزه‌نگاری کودک، دست زده است.

و دیگری «پروتکل الحاقی دربارهٔ بکارگیری کودکان در مناقشات مسلحانه» که خدمت سربازی اجباری افراد زیر ۱۸ سال را ممنوع می‌کند و اعضا تعهد می‌کنند از هر اقدام ممکن برای جلوگیری از ورود کودکان به گروه‌های مسلح استفاده کنند.

پروتکل الحاقی پیمان‌نامه حقوق کودک

پروتکل الحاقی پیمان‌نامه حقوق کودک درباره خرید و فروش کودکان، خودفروشی کودکان و هرزه‌نگاری کودکان^۵ در ماه مه ۲۰۰۰ در مجمع عمومی سازمان ملل تصویب شد.

در پروتکل هُمده است کشورهای عضو پروتکل حاضر متوجه هستند:

برای دستیابی بیشتر به اهداف پیمان‌نامه حقوق کودک و اجرای مفاد آن و از جمله مواد ۱، ۱۱، ۱۲، ۲۳، ۳۳، ۴۳، ۵۳ و ۶۳ لازم است که اقدامات کشورهای عضو فراتر رفته تا حمایت از کودک در مقابل خرید و فروش کودکان، خودفروشی کودکان و هرزه‌نگاری را نیز تضمین نماید.

و نیز متوجه هستند که پیمان‌نامه حقوق کودک، حق کودک برای حمایت در مقابل هرگونه استثمار اقتصادی و انجام هرگونه کاری که برای او خطرناک باشد و یا مانع آموزش کودک شود، یا برای سلامتی او یا رشد جسمی، روانی، معنوی، اخلاقی یا اجتماعی کودک زیانبار باشد را به رسمیت می‌شناسد.

⁵ متن کامل انگلیسی و فارسی پروتکل الحاقی پیمان‌نامه حقوق کودک درباره خرید و فروش کودکان، خودفروشی کودکان و هرزه‌نگاری کودکان را در تارنما زیر می‌توانید بخوانید:

<http://www.unic-ir.org/hr/hr44.pdf>

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-child-sale-children-child>

https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/optional_protocol_eng.pdf

با نگرانی عمیق متوجه اهمیت و افزایش قاچاق الملی کودکان به قصد فروش کودکان، خودفروشی کودکان و هرزه‌نگاری کودکان هستند.

عمیقاً نگران گسترش و تداوم شیوه‌های گردشگری جنسی بوده که کودکان به‌ویژه در معرض خطر آن هستند و آن مستقیماً باعث افزایش خرید و فروش کودکان، خودفروشی کودکان و هرزه‌نگاری کودکان می‌گردد.

دریافته‌اند که گروه‌های آسیب‌پذیر خاص، از جمله کودکان دختر، بیشتر در معرض خطر استثمار جنسی هستند و نسبت کودکان دختر در میان استثمار شدگان جنسی به مراتب بیشتر می‌باشد.

نگران افزایش دسترسی به هرزه‌نگاری کودکان در اینترنت و سایر فناوریهای نوین هستند و کنفرانس بین‌المللی مبارزه با هرزه‌نگاری کودکان در اینترنت که در سال ۱۹۹۹ در شهر وین برگزار شد، و بخصوص توافق این کنفرانس در مورد مجرمیت تولید، توزیع، صادرات، مخابره، واردات، تملک ارادی و تبلیغ هرزه‌نگاری کودکان در سطح بین‌المللی را فرا می‌خواند و بر اهمیت همکاری نزدیکتر مابین دولت‌ها و صنعت اینترنت پافشاری می‌نمایند.

معتقدند که برای تسهیل از میان بردن خرید و فروش کودکان، خودفروشی کودکان و هرزه‌نگاری کودکان باید به اتخاذ یک رویکرد جامع برای مقابله با عوامل مؤثر آن از جمله عقب‌افتادگی، فقر، تبعیض اقتصادی، ساختار نابرابر اجتماعی - اقتصادی، خانواده‌های از هم پاشیده، کمبود آموزش، مهاجرت روستایی-شهری، تبعیض جنسیتی، رفتارهای جنسی غیر مسئولانه بزرگسالان، رفتارهای سنتی زیان‌آور، درگیری‌های مسلحانه و قاچاق کودکان پرداخت،

همچنین معتقدند برای کاستن تقاضای خرید و فروش کودکان، خودفروشی کودکان و هرزه‌نگاری کودکان لازم است که برای بالا بردن آگاهی عمومی تلاش شود، و همچنین تقویت همکاری جهانی در میان تمام طرفهای درگیر و بهبود اجرای قوانین در سطح ملی حائز اهمیت است،

نیز با پافشاری بر برآورده شدن ابزار حقوقی و بین‌المللی مناسب برای حمایت از کودکان، و از آن جمله پیمان‌نامه لاهه درباره حمایت از کودکان و همکاری در زمینه فرزندخواندگی بین کشورها، پیمان‌نامه لاهه درباره جوانب مدنی کودک ربایی بین‌المللی، پیمان‌نامه لاهه درباره جوانب قضایی، قوانین مربوطه، به رسمیت شناختن، تقویت و همکاری در ارتباط با مسئولیت والدین و اقدامات مربوط به حمایت از کودکان و پیمان‌نامه شماره ۲۸۱ سازمان بین‌المللی کار درباره منع و اقدام فوری برای از میان بردن بدترین اشکال کار کودک، از حمایت همه‌جانبه از پیمان‌نامه حقوق کودک که نشان دهنده تعهد گسترده‌ای است که برای پیشبرد و پشتیبانی از حقوق کودک وجود دارد ترغیب شدند.

مقاله نامه اختیاری میثاق حقوق کودک در مورد شرکت کودکان در جنگ

مجمع عمومی سازمان ملل متحد «پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک در مورد مشارکت کودکان در درگیری‌های مسلحانه»^۶ که به عنوان معاهده کودک سرباز نیز شناخته می‌شود، در ۲۵ مه ۲۰۰۰ تصویب کرد. این پروتکل ۱۲ فوریه ۲۰۰۲ (۲۳ بهمن ۱۳۸۰) لازم‌الاجرا شد.

این پروتکل یک معاهده چندجانبه است که به موجب آن دولت‌ها موافقت می‌کنند: (۱) خدمت اجباری در ارتش را برای کودکان زیر ۱۸ سال ممنوع کنند؛ (۲) اطمینان حاصل شود که سربازان استخدام شده کمتر از ۱۶ سال ندارند. و (۳) از شرکت

⁶ متن کامل انگلیسی و فارسی «پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک در مورد مشارکت کودکان در درگیری‌های مسلحانه» را در تارنما زیر می‌توانید بخوانید:

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-child-involvement-children>

[https://www.unicef.org/iran/media/4376/file/The%20United%20Nations%20Convention%20on%20the%20Rights%20of%20the%20Child%20\(UNCRC\).pdf](https://www.unicef.org/iran/media/4376/file/The%20United%20Nations%20Convention%20on%20the%20Rights%20of%20the%20Child%20(UNCRC).pdf)

مستقیم نیروهای ۱۶ یا ۱۷ ساله در خصوصیت ها جلوگیری کند. این معاهده همچنین گروه‌های مسلح غیردولتی را از استخدام افراد زیر ۱۸ سال برای هر هدفی منع می‌کند.

در مقاله‌نامه می‌خوانیم:

برای پیشبرد و حمایت کامل از میثاق حقوق کودک و تلاش در جهت تحقق گسترده آن و حفاظت حقوق کودک. در پشتیبانی دوباره به رعایت حقوق کودک که مستلزم حفاظت ویژه ای است و یادآوری و درخواست برای ادامه‌ی بهبود وضعیت کودکان در پیشرفت و آموزش آنها بدون تبعیض و در محیطی سرشار از صلح و امنیت. بخاطر آشفتگی و اضطرابی که بوسیله جنگ برای کودکان بوجود می‌آید و نتایج دراز مدت آن برای صلح و امنیت پایدار و پیشرفت کودکان زیان آور است. جهت محکوم کردن جنگ که آماج آن کودکان هستند و در مخالفت با حملات مستقیم بر مواضعی که بوسیله قوانین بین‌المللی محافظت شده‌اند و مکان‌هایی که کودکان در آنجا حضور دارند مانند مدارس و بیمارستانها، با توجه به از اساسنامه دادگاه جزایی بین‌المللی رم، به‌ویژه در مورد جرائم جنگی، سربازگیری و نام‌نویسی کودکان زیر ۱۵ سال و استفاده آنان در جنگهای داخلی و بین‌المللی، جرم محسوب میشود. با توجه به تقویت اجرای مواد میثاق حقوق کودک مبنی بر نیاز مبرم به افزایش حفاظت کودکان در جنگها و منازعات مسلحانه. با توجه به ماده اول میثاق، انسانی که سن ۱۸ سالگی را تمام نکرده است، کودک محسوب میشود مگر اینکه سن بلوغ از نظر حقوق جاری دولتی کمتر تعیین شده باشد. با اعتقاد به اینکه مقاله‌نامه اختیاری حقوق کودک، سن افراد را در جنگها افزایش میدهد و این اقدام را یکی از اقدامات اولیه جهت حفظ منافع کودکان میداند. با توجه به بیست و ششمین کنفرانس بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر در دسامبر ۱۹۹۵، مبنی بر اینکه دولت‌های متخاصم در جنگ باید گامهای اثربخشی در جهت تضمین عدم شرکت افراد زیر ۱۸ سال در جنگ را به‌عمل آورند. با استقبال از رأی همگانی، (اعضاء) میثاق سازمان بین‌المللی کار، ژوئن ۱۹۹۹ شماره ۱۸۲ مبنی بر پذیرش حذف کار کودکان و ممنوعیت فوری استخدام اجباری کودکان برای جنگها. با توجه به محکومیت شدید گروه‌ها و دستجات مسلح و جدا از نیروهای حکومتی، در استخدام، آموزش و بکارگیری کودکان برای جنگ در درون و برون مرزها، و نیز محکومیت افرادی که با علم و آگاهی مرتکب چنین اعمالی میشوند. با یادآوری بر تعهدات هر دولت عضو در پایبندی به مقررات حقوقی بشردوستانه بین‌المللی در مواقع جنگ. با اصرار بر اجرای مواد این مقاله‌نامه که بدون تعصب و تبعیض در جهت اهداف و اصول مندرج در منشور سازمان ملل متحد، ماده ۵۱ و اسناد مربوط به حقوق بشر تدوین شده است. با یادآوری به شرایط صلح و امنیت بر پایه احترام کامل به اصول مندرج در منشور و رعایت عملی اسناد و قوانین حقوقی بشردوستانه برای حفاظت کودکان به‌ویژه در خلال جنگها و اشغال سرزمینها توسط بیگانگان با شناخت به وضعیت اقتصادی، اجتماعی و جنسی کودکان و احتیاجات ویژه آنها و نیز با توجه به آسیب پذیری کودکان در مواقع استخدام و بکارگیری آنها در جنگها و مخاصمات که مخالف مواد این مقاله‌نامه است. با توجه به ضروریات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که سبب میشود کودکان در جنگها حضور یابند. با اعتقاد به نیاز مبرم در جهت تقویت همکاریهای بین‌المللی برای اجرای این مقاله‌نامه و نیز جهت احیای شرایط جسمانی و روانی و بازیابی سلامت اجتماعی کودکان به‌ویژه کسانی که قربانی جنگها هستند. با تشویق به شرکت در اجتماعات جهت انتشار و اطلاعات و آموزش‌های برنامه‌هایی که در ارتباط با اجرای مواد این مقاله‌نامه است، به‌ویژه برای کودکان و کودکان قربانی جنگها

(دولت‌های عضو این مقاله‌نامه) مواد زیر را پذیرفته اند:

ماده اول

دولت‌های عضو می‌بایست اقدامات لازم را جهت تضمین عدم شرکت افراد زیر ۱۸ سال در نیروهای مسلح برای شرکت در مخاصمات و جنگها بعمل در آورند.

ماده دوم

دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند که افراد زیر ۱۸ سال به استخدام اجباری نیروهای مسلح درنیامده باشند.

کنوانسیون عدم تبعیض در آموزش و پرورش

«کنوانسیون عدم تبعیض در آموزش و پرورش» بر حق آموزش زبان مادری پافشاری می‌کند و مقرر می‌دارد:

ماده ۵ (ج) شناسایی حق اعضای اقلیت‌های ملی برای انجام فعالیت‌های آموزشی ویژه‌ی خود، از جمله اداره‌ی مدارس و، بسته به سیاست آموزشی هر کشور، استفاده و آموزش زبان خود ضروری است، مشروط بر این که: (اول) این حق به روشی اعمال نشود که مانع از درک فرهنگ و زبان جامعه به طور کلی و مشارکت در فعالیت‌های آن به وسیله‌ی اعضای این اقلیت‌ها شود، یا بر حاکمیت ملی تأثیر بگذارد؛

(دوم) معیار آموزش پایین‌تر از معیار کلی تعیین یا تصویب‌شده به وسیله‌ی نهادهای صالح نباشد؛

(سوم) شرکت در چنین مدرسی اختیاری باشد.

اعلامیه حقوق افراد متعلق به پیروان قومی ملی مذهبی و زبانی

مواد مختلف از جمله بندهای ۳ و ۴ ماده ۴ این اعلامیه مصوب ۱۸ دسامبر ۱۹۹۲ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مقرر می‌دارند:

۳- ملل متبوع در صورت امکان باید اقدامات لازم را در اینکه افراد متعلق به پیروها فرصتهای مناسبی برای یادگیری زبان مادری و یا دریافت قوانین و مقررات به زبان مادری خود داشته باشند ایجاد نماید.

۴- ملل متبوع در صورت امکان تمهیدات لازم را در زمینه تحصیل به زبان مادری و تشویق در کسب معلومات تاریخی سنتها زبان و فرهنگی که در درون مرزهای آن پیروان وجود دارد اعمال خواهند نمود.

اعلامیه مربوط به حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی ۱۹۹۲

اعلامیه مربوط به حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی^۷ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد در ۱۸ دسامبر ۱۹۹۲ تصویب شده است.

مفاد کلیدی آن طبق ماده ۲.۱ شامل این است که افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی حق دارند در نهان و به طور علنی، آزادانه و بدون مداخله یا هر شکل از تبعیض، از فرهنگ خاص خود بهره‌مند و برخوردار شوند، دین خود را اعلام و به آن عمل‌آند، و به زبان خاص خود سخن بگویند.

⁷ متن کامل انگلیسی و فارسی «اعلامیه مربوط به حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی» و حقوق اقلیت از دیدگاه سازمان ملل را در وبگاه‌های زیر بخوانید:

<http://www.unic-ir.org/hr/hr24.pdf>

http://www.unic-ir.org/hr/Booklet_Minorities_Farsi2.pdf

<https://www.ohchr.org/en/minorities>

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-rights-persons-belonging-national-or-ethnic>

اعلامیه حذف تمامی اشکال تعصب و تبعیض بر مبنای دین یا عقیده ۱۹۸۱

مجمع عمومی سازمان ملل متحد اعلامیه حذف تمامی اشکال تعصب و تبعیض بر مبنای دین یا عقیده را در سال ۱۹۸۱ به تصویب رساند. این اعلامیه یکی از مهم‌ترین اسناد بین‌المللی در خصوص آزادی مذهب و عقیده است.^۸

مجمع عمومی، با توجه به این که یکی از اصول اساسی منشور ملل متحد مربوط به شرافت و مساوات ذاتی در همه انسانها است، و این که همه کشورهای عضو متعهد شده اند اقدام مشترک و جداگانه با همکاری سازمان ملل به منظور حمایت و تشویق احترام همگانی برای حقوق بشر و آزادیهای بنیادی برای همه و رعایت این حقوق و آزادیها بدون تمایز از نظر نژاد، جنسیت، زبان یا دین به عمل آورند،

با در نظر گرفتن این که اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق‌های بین‌المللی حقوق بشر، اصول عدم تبعیض و برابری در برابر قانون و حق آزادی اندیشه، وجدان، دین و عقیده را اعلام میدارند،

با توجه به این که بی‌اعتنایی و نقض حقوق بشر و آزادیهای بنیادی، به ویژه حق آزادی اندیشه، وجدان، مذهب یا هر اعتقادی، مستقیم یا غیرمستقیم جنگها و رنجهای عظیمی برای انسان، به ویژه در جایی که از آنها به عنوان وسیله مداخله در امور داخلی کشورهای دیگر استفاده میشود و منجر به ایجاد نفرت بین اقوام و ملت‌ها میشوند، به بار آورده اند،

با در نظر گرفتن این که دین یا عقیده، برای هر کسی که به داشتن هر یک اعتراف می‌کند، یکی از عناصر بنیادی در تصور او از زندگی است و به آزادی دین یا عقیده باید به طور کامل احترام گذاشته و تضمین شود،

با توجه به این که ارتقای درک، تسامح و احترام به مسائل مربوط به آزادی دین و عقیده ضروری است و تضمین این که استفاده از دین یا عقیده برای مقاصد متضاد با منشور ملل متحد، سایر اسناد و مصوبه‌های سازمان ملل متحد و مقاصد و اصول اعلامیه حاضر غیرقابل قبول است،

با اطمینان به این که آزادی دین و عقیده باید به دستیابی به هدفهای صلح جهانی، عدالت اجتماعی و دوستی بین اقوام و به حذف ایدئولوژیها یا شیوه‌های استعمارگری و تبعیض‌نژادی مساعدت کند،

با توجه رضایتمندانه به تصویب چند کنوانسیون و به اجرا در آمدن بعضی از آنها، زیر نظر سازمان ملل متحد و کارگزاریهای تخصصی، برای حذف اشکال گوناگون تبعیض،

با نگرانی از نشانه‌های تعصب و وجود تبعیض در مسائل مربوط به دین یا عقیده که همچنان در بعضی نواحی جهان آشکار است، با تصمیم به انجام کلیه تدابیر لازم برای حذف سریع چنین تعصباتی در تمامی اشکال و نشانه‌های آن و پیشگیری و مبارزه با تبعیض در زمینه دین یا عقیده،

این اعلامیه حذف تمامی اشکال تعصب و تبعیض مبتنی بر دین و عقیده را اعلام میدارد.

⁸ متن کامل [انگلیسی](#) و [فارسی](#) «اعلامیه حذف تمامی اشکال تعصب و تبعیض بر مبنای دین یا عقیده» را در وبگاه‌های زیر بخوانید:

<http://www.unic-ir.org/hr/hr26.pdf>

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-all-forms-intolerance-and-discrimination>

اعلامیه سازمان ملل متحد درباره حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی

«اعلامیه سازمان ملل متحد در باره حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی»^۹ در مجمع عمومی این سازمان در ۱۳ سپتامبر ۲۰۰۷ به تصویب رسید.

با وجود اینکه اعلامیه مجمع عمومی طبق قانون بین‌الملل الزام قانونی ندارد طبق بیانیه مطبوعاتی سازمان ملل این اعلامیه «نماینده توسعه پویای هنجارهای قانونی بین‌المللی بوده و نشان دهنده تعهد دول عضو ملل متحد برای حرکت به سوی مسیرهایی مشخص است؛ ملل متحد آن را استاندارد مهمی برای رفتار با مردم بومی توصیف می‌کند که بی شک ابزاری مهم برای حذف موارد نقض حقوق بشری ۳۷۰ میلیون مردم بومی ست و به آنان برای مبارزه با تبعیض و به حاشیه رفتن کمک می‌کند».

قطعنامه بر حق متفاوت بودن پافشاری کرد. در قطعنامه آمده است:

مجمع عمومی،

به پیروی از مقاصد و اصول منشور ملل متحد، و امید به اجرای تعهدات پذیرفته شده کشورها مطابق با منشور،

با پشتیبانی از این که مردمان بومی با همه مردمان دیگر برابر و یکسان هستند، در عین به رسمیت شناختن حق همه مردمان برای این که متفاوت باشند، خود را متفاوت به شمار آورند، و به عنوان افرادی متفاوت مورد احترام باشند.

همچنین با پشتیبانی از این که همه مردمان به تنوع و غنای تمدن‌ها و فرهنگ‌ها، که میراث مشترک نوع بشر را تشکیل می‌دهند، مساعدت می‌کنند.

با پشتیبانی بیشتر از این که همه تعالیم، سیاست‌گذاری‌ها و روش‌های متکی بر، یا مدافع برتری مردمان یا افراد بر مبنای خاستگاه ملی یا تفاوت‌های نژادی، دینی، قومی یا فرهنگی، نژادپرستانه، از نظر علمی ساختگی، از نظر حقوقی بی‌اعتبار، از نظر اخلاقی قابل محکومیت و سرزنش، و از نظر اجتماعی ظالمانه هستند.

با پشتیبانی مجدد این که مردمان بومی، در اعمال حقوق خود باید از هر نوع تبعیض رها باشند.

با نگرانی از این که مردمان بومی در نتیجه، از جمله استعمار و سلب مالکیت زمین‌ها، سرزمین‌ها و منابع خود از بی‌عدالتی تاریخی رنج برده‌اند، و به این ترتیب از اعمال، به‌ویژه، حق خود نسبت به توسعه براساس نیازها و علائق خود باز داشته شده‌اند.

با به رسمیت شناختن نیاز مبرم به احترام و حمایت از حقوق ذاتی مردمان بومی، که از ساختارهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی آنان و از فرهنگ‌ها، سنت‌های معنوی، تاریخ‌ها و فلسفه‌ها، به‌ویژه حقوق آنان نسبت به زمین‌ها، سرزمین‌ها و منابع آنان ناشی می‌شود.

همچنین با به رسمیت شناختن نیاز مبرم به احترام و حمایت از حقوق مردمان بومی که در معاهدات، موافقت‌نامه‌ها و سایر ترتیبات سودمند و سازنده با کشورهای پشتیبانی شده.

^۹ متن کامل انگلیسی و فارسی «اعلامیه سازمان ملل متحد برای حقوق مردم بومی» در آدرس زیر می‌توانید بخوانید:

http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_Persian.pdf

https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G20/356/29/PDF/G2035629.pdf?OpenElement>

با استقبال از این واقعیت که مردمان بومی در حال سازمان دادن خود برای ارتقای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و به منظور خاتمه دادن به تمامی اشکال تبعیض و سرکوبگری در هر جا که رخ دهد، هستند.

با اطمینان از این که کنترل مردمان بومی بر تحولات اثربخش بر زندگی خود و زمین‌ها، سرزمین‌ها و منابع آنان، مردمان بومی را قادر خواهد ساخت نهادها و مؤسسات، فرهنگ‌ها و سنت‌های خود را حفظ و تقویت کنند و از توسعه و پیشرفت آنان مطابق با آرزوها و نیازهایشان حمایت به عمل آورند.

با به رسمیت شناختن این امر که احترام به دانش، فرهنگ‌ها و روش‌های سنتی بومی به توسعه پایدار و عادلانه و مدیریت درست محیط زیست کمک می‌کند.

با پافشاری بر مساعدت غیرنظامی کردن زمین‌ها و سرزمین‌های مردمان بومی به صلح، توسعه و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی، همدلی و روابط دوستانه بین ملت‌ها و مردمان جهان.

با به رسمیت شناختن به‌ویژه حق خانواده‌ها و جوامع بومی نسبت به داشتن مسئولیت مشترک برای پرورش، آموزش، تعلیم و رفاه کودکان خود، متناسب با حقوق کودکان.

با توجه به این که حقوق پشتیبانی شده در معاهدات، موافقت‌نامه‌ها، و سایر ترتیبات سودمندوسازنده بین کشورها و مردمان بومی، در برخی وضعیت‌ها، از جمله نگرانی‌ها، علایق، مسئولیت‌ها و ویژگی‌های بین‌المللی است.

همچنین با در نظر گرفتن این که معاهدات، موافقت‌نامه‌ها و سایر ترتیبات سودمندوسازنده، و رابطه‌ای که آنان نماینده و نمایشگر آن هستند، مبنای مشارکتی مستحکم بین مردمان بومی و کشورها هستند.

با اذعان به این که منشور ملل متحد، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، همچنین اعلامیه و برنامه اقدام وین، که همه مردمان به پیروی از آنها آزادانه وضع و موقعیت سیاسی خود را تعیین می‌کنند و آزادانه، توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود را دنبال می‌کنند، اهمیت بنیادی حق تعیین سرنوشت آنان را پشتیبانی می‌کنند.

با به خاطر داشتن این امر در ذهن که از هیچ عاملی در این اعلامیه نمی‌توان برای محروم کردن هیچ مردمی از حق تعیین سرنوشت خویش، که مطابق با حقوق بین‌الملل اعمال می‌شود، سود برد.

با اطمینان به این که به رسمیت شناختن حقوق مردمان بومی در این اعلامیه روابط هماهنگ و مبتنی بر همکاری بین کشور مربوطه و مردمان بومی را، بر مبنای اصول عدالت، مردم‌سالاری، احترام به حقوق بشر، عدم تبعیض و حسن نیت ارتقا خواهد داد.

با تشویق کشورها به پیروی و اجرای اثربخش تمامی تعهدات خود درباره مردمان بومی که براساس اسناد و مصوبات بین‌المللی، به‌ویژه آنهایی که به حقوق بشر مربوط است، برعهده گرفته‌اند، با مشورت و همکاری با مردمان مربوطه.

با پافشاری بر این که سازمان ملل متحد نقشی مهم و مداوم دارد تا در امر ترویج و حمایت از حقوق مردمان بومی ایفا کند.

با اعتقاد به این که این اعلامیه گام مهم دیگری به جلو برای شناسایی، ترویج و حمایت از حقوق و آزادی‌های مردمان بومی و در گسترش و توسعه فعالیت‌های مربوطه نظام ملل متحد در این زمینه است.

با به رسمیت شناختن و پشتیبانی مجدد این که افراد بومی حق دارند بدون تبعیض از همه حقوق بشر به رسمیت شناخته شده در حقوق بین‌الملل برخوردار شوند، و این که مردمان بومی دارای حقوق دسته جمعی هستند که برای موجودیت، رفاه و توسعه ضروری و کامل آنان به عنوان مردمان لازم و ضروری است.

با به رسمیت شناختن این که وضعیت مردمان بومی از منطقه به منطقه و از کشور به کشور فرق می‌کند و این که اهمیت ویژگی‌های ملی و منطقه‌ای و پیشینه‌های تاریخی و فرهنگی گوناگون باید مورد توجه قرار گیرد.

اعلامیه سازمان ملل متحد درباره حقوق مردمان بومی را به عنوان معیار و ضابطه موفقیت رسماً بشرح زیر اعلام می‌کند تا با روحیه مشارکت و احترام متقابل پیگیری و اجرا شود:

ماده ۱

مردمان بومی حق برخورداری کامل از تمامی حقوق بشر و آزادی‌های بینادی را، به گونه‌ای که در منشور ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و قانون بین‌الملل حقوق بشر به رسمیت شناخته شده، به صورت دسته جمعی یا به منزله افراد، دارند.

ماده ۲

مردمان و افراد بومی در برابر همه مردمان و افراد دیگر آزاد و با آنان برابر هستند و حق دارند در اعمال حقوق خود، به ویژه حقوق مبتنی بر خاستگاه یا هویت بومی خود از هر نوع تبعیض آزاد باشند.

اعلامیه جهانی حقوق زبانی

اعلامیه جهانی حقوق زبانی مصوب سال ۱۹۹۶ در ۵۲ ماده مبسوط تهیه و تدوین شده است که در آن تمامی جزئیات مربوط به حمایت از زبان شهروندان و تکالیف دولتها در این خصوص قید گردیده است.

میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

در «میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی» بر همگانی بودن، مجانی بودن و آزادی انتخاب افراد تاکید دارد. در بخش از آن آمده است:

بخش دوم، ماده ۱۳ (۱) دولت‌های طرف این میثاق حق هرکس را به آموزش و پرورش به رسمیت می‌شناسند. دول مزبور موافقت دارند که هدف آموزش و پرورش باید نمو کامل شخصیت انسانی و احساس حیثیت آن و تقویت احترام حقوق بشر و آزادی‌های اساسی باشد. علاوه بر این، کشورهای طرف این میثاق موافقت دارند که آموزش و پرورش باید کلیه افراد را برای ایفای نقش سودمند در یک جامعه‌ی آزاد آماده سازد و موجبات تفاهم و سازش و دوستی بین کلیه ملل و کلیه گروه‌های نژادی، قومی یا مذهبی را فراهم آورد و توسعه‌ی فعالیت‌های سازمان ملل متحد را به منظور حفظ صلح تشویق نماید.

(۲) دولت‌های طرف این میثاق اذعان دارند که به منظور استیفای این حق:

الف) آموزش و پرورش ابتدایی باید اجباری باشد و رایگان در دسترس عموم قرار گیرد.

ب) آموزش و پرورش متوسطه به اشکال مختلف آن از جمله آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای متوسط باید تعمیم یابد و به کلیه وسایل مقتضی به ویژه به وسیله‌ی معمول کردن تدریجی آموزش و پرورش مجانی در دسترس عموم قرار گیرد.

ج) آموزش و پرورش عالی باید به کلیه وسایل مقتضی به ویژه به وسیله‌ی معمول کردن تدریجی آموزش و پرورش مجانی به تساوی کامل بر اساس استعداد هر کس در دسترس عموم قرار گیرد.

د) آموزش و پرورش پایه‌ای باید حتی الامکان برای کسانی که فاقد آموزش و پرورش ابتدایی بوده یا آن را تکمیل نکرده باشند تشویق و تشدید بشود.

ه) توسعه‌ی شبکه‌ی مدارس در کلیه‌ی مدارج باید فعالانه دنبال شود و نیز باید یک ترتیب کافی اعطای بورس تحصیلی برقرار گردد و شرایط مادی معلمان باید پیوسته بهبود یابد.

۳) دولت‌های طرف این میثاق متعهد می‌شوند که آزادی والدین یا سرپرست قانونی کودکان را برحسب مورد در انتخاب مدرسه برای کودکانشان سواى مدارس دولتی محترم بشمارند، مشروط بر این که مدارس مزبور با حداقل موازین آموزش و پرورش که ممکن است دولت تجویز یا تصویب کرده باشد مطابقت کند و آموزش و پرورش مذهبی و اخلاقی کودکان مطابق معتقدات شخصی والدین یا سرپرستان آنان تأمین گردد.

۴) هیچ یک از مقررات این ماده نباید به نحوی تفسیر گردد که با آزادی افراد و اشخاص حقوقی به ایجاد و اداره‌ی مؤسسات آموزشی اخلال نماید مشروط بر این که اصول مقرر در بند اول این ماده رعایت شود و تعلیماتی که در چنین مؤسساتی داده می‌شود با موازین حداقل که ممکن است دولت تجویز کرده باشد مطابقت کند.

منشور زبان مادری

این منشور نیز توسط سازمان یونسکو تهیه و تصویب شده است. مطابق بندهای سه گانه این منشور: "همه‌ی شاگردان مدارس باید تحصیلات رسمی خود را به زبان مادری خود آغاز کنند."

"همه‌ی دولتها موظف هستند که برای تقویت و آموزش زبان مادری کلیه‌ی منابع، مواد و وسایل لازم را تولید و توزیع نمایند." "برای تدریس زبان مادری باید معلم به اندازه‌ی کافی تربیت و آماده شود... زیرا تدریس به زبان مادری وسیله‌ی ای برای برابری اجتماعی شمرده می‌شود."

تعهدات مثبت دولتها برای گسترش زبان مادری

برای گسترش زبان مادری و زبان و فرهنگ کسانی که دارای زبانی متفاوت از بقیه‌ی جمعیت اکثریت کشور می‌باشند، حقوقی در اسناد حقوق بشر، کنوانسیون‌های بین‌المللی و معاهدات بین‌المللی شناخته شده است:

تحصیل به زبان مادری

ماده ۱ توصیه‌نامه لاهه در مورد حقوق تحصیل اقلیت‌های ملی این حق را به رسمیت می‌شناسد.

آموزش ابتدایی توسط معلمان دو زبانه

آموزش ابتدایی در مناطقی که با زبان اقلیت صحبت می‌کنند باید توسط معلمان دو زبانه انجام شود. (ماده ۱۲ توصیه‌نامه لاهه در مورد حقوق تحصیل اقلیت‌های ملی)

امکان تاسیس مؤسسات آموزشی زبان اقلیتی

اقلیت‌ها باید امکان تاسیس مؤسسات آموزشی زبان خود را داشته باشند. (ماده ۴ توصیه‌نامه لاهه در مورد حقوق تحصیل اقلیت‌های ملی)

تشویق اکثریت به یادگیری زبان اقلیت‌ها

برای گسترش و ژرفش دوستی بین اقوام و ملل، مردم اکثریت جامعه باید تشویق به یادگیری زبان اقلیت‌ها شوند. (ماده ۱۹ توصیه‌نامه لاهه در مورد حقوق تحصیل اقلیت‌های ملی)

حق کاربرد زبان اقلیتی در محافل عمومی و اختصاصی

اقلیت‌های زبانی حق کاربرد زبان خود در محافل عمومی و اختصاصی دارند. (ماده ۳ پیش‌نویس کنوانسیون بین‌المللی برای حمایت از اقلیت‌ها و گروه‌های ملی و نژادی)

حق کاربرد زبان مادری در برابر مقامات اداری و قضایی

اقلیت‌های زبانی حق کاربرد زبان مادری خود در برابر مقامات اداری و قضایی دارند. (ماده ۲۰ پیش‌نویس مذکور و ماده ۱۴ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی)

رسمی شناخته‌شدن زبان اقلیت

در مناطقی که درصد یک اقلیت زبانی بالاست، حق اعلام شدن زبان آن اقلیت‌ها به عنوان زبان رسمی را دارند. (ماده ۱۴ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی)

آموزش زبان مادری در ایران

در ایران زبان‌های گوناگون با فرهنگ و هنری بسیار غنی و دیرینه وجود دارد. این زبان‌ها و فرهنگ‌ها سرمایه بزرگ مردم این سرزمین است. برای حفظ و گسترش این زبان‌ها و فرهنگ‌ها تلاش جدی در پنجاه سال اخیر به‌ویژه از سوی افراد و تشکل‌های مدنی شده است. اما راه درازی در این زمینه در پیش داریم.

احترام به زبان مادری و حق بر آموزش آن در قوانین و مقررات ایران آمده است. اصل ۱۵ [قانون اساسی جمهوری اسلامی](#) مقرر می‌دارد: «زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد، ولی استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آن‌ها در مدارس، در کنار زبان فارسی، آزاد است». همچنین اصول ۱۹، ۲۲ و ۲۳ این قانون با اشاره به برابری و هرگونه عدم تبعیض اجتماعی و فرهنگی و غیره به نوعی دیگر این حق مسلم بشری را مورد شناسایی قرار داده است. دولت ایران با الحاق به چندین معاهده بین‌المللی از جمله میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نیز کنوانسیون حقوق کودک که طبق ماده ۹ قانون مدنی در حکم قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی به شمار می‌آیند، حق آموزش زبان مادری را بدون هیچ قید و شرطی به رسمیت شناخته است. اما در عمل قدمی برداشته نشد و به علت عدم اختصاص منابع و بودجه کافی، این تعهدات گسترش نیافته است.

حقوق اقلیت‌های ملی

سازمان ملل متحد تلاش [جدی برای تحقق حقوق اقلیت‌های ملی و قومی](#) و جلوگیری از درگیری‌های قومی کرده است.

اقلیت‌های ملی به افرادی گفته می‌شود که در عین اینکه تابعیت کشور محل سکونت خود را دارا هستند، دارای ریشه‌های ملی مشترکی با کشور دیگری می‌باشند.

حمایت از حقوق اقلیت‌های ملی و آزادی‌های آنان یکی از اصول مهم حقوق بین‌الملل بشر است (ماده ۱ کنوانسیون اروپایی حمایت از اقلیت‌های ملی ۱۹۹۵). حقوق اقلیت‌های ملی را می‌توان با روش‌هایی چون مداخله از طریق وضع قانون و مداخله از طریق انعقاد معاهدات دو جانبه تامین کرد.

جوامع سراسر جهان از تنوع قومی، زبانی و دینی برخوردارند. خاتمه دادن به تبعیض علیه اقلیت‌ها ایجاد می‌کند از طریق ترویج و اجرای ضابطه‌های حقوق بشر از این تنوع حمایت و آن را گرامی بداریم.

کشورهای عضو سازمان ملل متحد در ۱۹۹۲ هنگامی که اعلامیه مربوط به حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی را به اتفاق آرا تصویب کردند، گام مهمی در این جهت برداشتند.

این اعلامیه ضابطه‌های ضروری برای تضمین حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌ها تعیین می‌کند و بنابراین مرجعی کلیدی برای کار سازمان ملل متحد است. اعلامیه فوق برای کشورهایی که خواهان حفظ این تنوع و تضمین عدم تبعیض هستند، و برای خود اقلیت‌ها، در شرایطی که می‌کوشند به برابری و حق مشارکت در امور دست یابند، راهنما است.

اعلامیه حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی مصوب مجمع عمومی در قطعنامه 47/135 مورخ 18 دسامبر 1992

مجمع عمومی، با تاکید بر این که یکی از اهداف اساسی سازمان ملل متحد، همچنان که در منشور اعلام شده، ترویج و تشویق احترام به حقوق آزادی بشر و به آزادی‌های بنیادی برای همه، بدون تمایز از نظر نژاد، جنسیت، زبان یا دین است، با تکرار اعتقاد به حقوق بشر بنیادی، حیثیت و ارزش انسان، حقوق برابر مردان و زنان و ملت‌های بزرگ و کوچک، با آرزوی ترویج تحقق اصول ذکر شده در منشور، اعلامیه جهانی حقوق بشر، کنوانسیون پیشگیری و مجازات جنایت نسل‌کشی، کنوانسیون بین‌المللی حذف تمامی اشکال تبعیض نژادی، کنوانسیون بین‌المللی حقوق سیاسی و مدنی، کنوانسیون بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، اعلامیه حذف تمامی اشکال تعصب و تبعیض مبتنی بر دین یا عقیده، و کنوانسیون حقوق کودک، و سایر اسناد بین‌المللی مربوطه که در سطح جهانی یا منطقه‌ای به تصویب رسیده و اسنادی که بین تک تک کشورهای عضو سازمان ملل متحد منعقد شده،

با الهام از مفاد ماده ۲۷ معاهده بین‌المللی حقوق سیاسی و مدنی مربوط به حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های قومی، دینی و زبانی، با توجه به این که ترویج و حمایت از حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی به ثبات سیاسی و اجتماعی کشورهایی که در آنها زندگی می‌کنند، مساعدت می‌کند،

با تاکید بر این که ترویج و تحقق مداوم حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی، به عنوان بخشی لازم از توسعه جامعه به طور کلی و در چارچوبی دموکراتیک مبتنی بر حکومت قانون، به تقویت دوستی و همکاری بین مردمان و کشورها مساعدت خواهد کرد، با در نظر گرفتن این که سازمان ملل متحد در رابطه با حمایت از اقلیت‌ها نقشی مهم برای ایفا دارد،

با توجه به اقداماتی که تاکنون در نظام ملل متحد انجام شده، به ویژه به وسیله کمیسیون حقوق بشر، کمیسیون فرعی پیشگیری از تبعیض و حمایت از اقلیت‌ها و نهادهایی که به پیروی از معاهدات بین‌المللی حقوق بشر و سایر اسناد بین‌المللی مربوط به حقوق بشر در زمینه ترویج و حمایت از حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی تشکیل شده،

با به حساب آوردن اقدامات مهمی که به وسیله سازمان‌های بین‌دولتی و غیردولتی در زمینه حمایت از اقلیت‌ها و ترویج و پشتیبانی از حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی انجام می‌شود،
با شناخت ضرورت تضمین اجرای حتی موثرتر اسناد بین‌المللی حقوق بشر با توجه به حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی،

این اعلامیه مربوط به حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی را اعلام می‌کند:

ماده ۱:

۱- کشورها باید از موجودیت و هویت ملی یا قومی، فرهنگی، دینی و زبانی اقلیت‌ها در سرزمین‌های خود حمایت و ایجاد شرایط را برای ارتقای این هویت تشویق کنند.

۲- کشورها باید قوانین مناسب و تدابیر دیگر برای نیل به این هدف‌ها تصویب کنند.

ماده ۲:

۱- افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، دینی و زبانی (که از این پس به آنان به عنوان افراد متعلق به اقلیت‌ها اشاره می‌شود) حق دارند در نهان و به طور علنی، آزادانه و بدون مداخله یا هر شکل از تبعیض، از فرهنگ خاص خود بهره مند و برخوردار شوند، دین خود را اعلام و به آن عمل کنند، و به زبان خاص خود سخن بگویند.

۲- افراد متعلق به اقلیت‌ها حق دارند به صورتی موثر در زندگی فرهنگی، دینی، اجتماعی، اقتصادی و عمومی مشارکت کنند.

۳- افراد متعلق به اقلیت‌ها حق دارند به صورتی موثر در تصمیم‌گیری‌های مربوط به اقلیت‌هایی که به آن تعلق دارند یا به منطقه‌ای که در آن زندگی می‌کنند، به شیوه‌ای که با قوانین ملی ناسازگار نباشد در سطح ملی و هر جا مناسب باشد، منطقه‌ای شرکت کنند.

۴- افراد متعلق به اقلیت‌ها حق دارند انجمن‌های خاص خود را تشکیل دهند و حفظ کنند.

۵- افراد متعلق به اقلیت‌ها حق دارند بدون هیچ تبعیضی با سایر اعضای گروه خود و با افراد متعلق به گروه‌های دیگر تماس‌های آزاد و مسالمت‌آمیز برقرار و حفظ کنند و با شهروندان سایر کشورها که با آنان پیوندهای ملی یا قومی، دینی یا زبانی دارند تماس‌های فرا مرزی برقرار کنند.

ماده ۳:

۱- افراد متعلق به اقلیت‌ها می‌توانند حقوق خود را، از جمله حقوقی که در اعلامیه حاضر اعلام شده، به صورت انفرادی و همچنین در اجتماع با سایر اعضای گروه خود، بدون هیچ تبعیضی اعمال کنند.

۲- در نتیجه اعمال یا عدم اعمال حقوق اعلام شده در اعلامیه حاضر هیچ زبانی نباید به هیچ شخص متعلق به یک اقلیت وارد شود.

ماده ۴:

۱- کشورها، هر جا که لازم باشد، باید برای تضمین این که اشخاص متعلق به اقلیت‌ها بتوانند تمام حقوق بشر و آزادی‌های بنیادی خود را بدون هیچ تبعیض و برابری کامل در مقابل قانون، به طور کامل و موثر اعمال کنند، تمهیداتی به عمل آورند.

۲- کشورها باید برای ایجاد شرایط مناسب به منظور توانمند ساختن اشخاص متعلق به اقلیت‌ها به ابراز ویژگی‌های خود و توسعه فرهنگ، زبان، دین، سنت‌ها و رسوم آنان تمهیداتی انجام دهند، مشروط بر این که روش‌ها و اعمال ویژه مغایر قانون ملی و متضاد با معیارهای بین‌المللی نباشد.

۳- کشورها باید تمهیدات لازم انجام دهند تا هر جا ممکن باشد، اشخاص متعلق به اقلیت‌ها بتوانند امکانات کافی برای یادگیری زبان مادری خود یا برای داشتن دستورالعمل‌هایی به زبان مادری خود داشته باشند.

۴- کشورها باید، هر جا مناسب باشد، تمهیداتی در زمینه آموزش انجام دهند تا شناسایی تاریخ، سنت‌ها، زبان و فرهنگ اقلیت‌های موجود در سرزمین خود را تشویق کنند.

۵- کشورها باید تمهیدات مناسب انجام دهند تا اشخاص متعلق به اقلیت‌ها بتوانند به طور کامل در پیشرفت و توسعه اقتصادی کشورشان شرکت کنند.

ماده ۵:

۱- سیاست‌ها و برنامه‌های ملی باید با توجه لازم برای منافع مشروع اشخاص متعلق به اقلیت‌ها برنامه ریزی و اجرا شود.

۲- برنامه‌های همکاری و یاری بین کشورها باید با توجه لازم برای منافع مشروع اشخاص متعلق به اقلیت‌ها برنامه ریزی و اجرا شود.

ماده ۶:

کشورها باید در مسائل مربوط به اشخاص متعلق به اقلیت‌ها، از جمله، مبادله اطلاعات و تجربه‌ها، به منظور افزایش تفاهم و اعتماد متقابل همکاری کنند.

ماده ۷:

کشورها به منظور حمایت از احترام به حقوق اعلام شده در اعلامیه حاضر باید همکاری کنند.

ماده ۸:

۱- هیچ موردی در اعلامیه حاضر نباید مانع از اجرای تعهدات بین‌المللی کشورها در ارتباط با اشخاص متعلق به اقلیت‌ها شود. کشورها، به ویژه، باید تعهدات و الزاماتی را که براساس معاهدات و توافق‌نامه‌های بین‌المللی که عضو آنها هستند برعهده گرفته‌اند، با حسن نیت انجام دهند.

۲- اعمال و اجرای حقوق اعلام شده در اعلامیه حاضر نباید برخورداری همه اشخاص را از حقوق بشر و آزادی‌های بنیادی که در سطح جهانی به رسمیت شناخته شده‌اند، تحت تاثیر قرار دهد.

۳- تمهیداتی که برای تضمین برخورداری موثر از حقوق اعلام شده در اعلامیه حاضر به وسیله دولت‌ها انجام می‌شود، نباید با اصل برابری تصریح شده در اعلامیه جهانی حقوق بشر متضاد باشد.

۴- هیچ موردی در اعلامیه حاضر نباید چنان تفسیر و تعبیر شود که فعالیت‌های مغایر با هدف و اصول سازمان ملل متحد، از جمله برابری حاکمیت، تمامیت ارضی، و استقلال سیاسی کشورها را مجاز بداند.

ماده ۹:

کارگزاری‌های تخصصی و سایر سازمان‌های نظام ملل متحد باید به تحقق کامل حقوق و اصول اعلام شده در اعلامیه حاضر، در حوزه‌های صلاحیت مربوط به خود، مساعدت کنند.

حقوق اقلیت‌های نژادی

اقلیت‌های نژادی از قدیمی‌ترین نوع اقلیت‌ها هستند. مهمترین حقوق اقلیت‌های نژادی، حق برابری با اکثریت و حق حفاظت از آنها در برابر نسل‌کشی است.

کنوانسیون رفع هر نوع تبعیض نژادی (۱۹۶۵) از جمله مهمترین کنوانسیون‌ها در زمینه‌ی حمایت از اقلیت‌های نژادی است.

حفظ فرهنگ و ویژگی‌های سنتی و تکلیف دولت‌ها در حفظ فرهنگ و سنن آن‌ها، نگارش کتب تاریخ اقلیت‌ها بر اساس واقعیات تاریخی، اجتماعی و فرهنگی (ماده ۳۱ کنوانسیون مربوط به افراد متعلق به گروه‌های بومی و قبیله‌ای (۱۹۸۹)، و تحریک اقلیت‌های بومی نسبت به کسب دانش در مورد تاریخ و فرهنگ خود (ماده ۱۵ کنوانسیون ۲۰۰۱ دوربان) از حقوق این اقلیت‌هاست.

« پیمان‌نامه بین‌المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی »^{۱۰} در دسامبر ۱۹۶۵ در مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب شد. در آن می‌خوانیم:

نظر به اینکه منشور ملل متحد مبتنی بر اصول حیثیت ذاتی و تساوی کلیه افراد انسانی و کلیه دول عضو ملل متحد متعهد شده‌اند که منفرداً و مشترکاً با همکاری سازمان برای نیل به یکی از هدفهای ملل متحد یعنی توسعه و تشویق احترام جهانی و واقعی به حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همگان بدون تمایز نژاد یا جنس یا زبان و یا مذهب اقدام نمایند.

نظر به اینکه اعلامیه جهانی حقوق بشر اعلام می‌دارد که کلیه افراد انسانی به طور آزاد و یکسان از لحاظ حیثیت و حقوق متولد می‌شوند و باید بتوانند از کلیه حقوق و آزادیهای مندرج در آن اعلامیه بدون تمایز به خصوص از حیثیت نژاد و رنگ و یا ملیت برخوردار شوند.

نظر به اینکه کلیه افراد بشر در پیشگاه قانون برابر بوده و حق دارند علیه هر نوع تبعیض و هر نوع تحریک به تبعیض از حمایت یکسان قانون برخوردار شوند.

نظر به اینکه ملل متحد استعمار و کلیه روش‌های تفکیک و تبعیضی را که به همراه دارد به هر شکل و در هر محلی که موجود باشد محکوم نموده و اعلامیه مورخ چهاردهم دسامبر ۱۹۶۰ راجع به اعطای استقلال به کشورها و ملل مستعمره (قطعنامه ۱۵۱۴ دوره پانزدهم مجمع عمومی) لزوم ختم سریع و بی‌قید و شرط استعمار را پشتیبانی و رسماً اعلام نموده.

¹⁰ متن کامل پیمان‌نامه را در تارنمای زیر می‌توانید بخوانید:

نظر به اینکه اعلامیه مورخ بیستم نوامبر ۱۹۶۳ ملل متحد (قطعنامه ۱۹۰۴ - دوره هیجدهم مجمع عمومی) راجع به رفع هر نوع تبعیض نژادی رسماً لزوم رفع سریع کلیه اشکال و همه مظاهر تبعیضات نژادی را در سراسر گیتی و همچنین لزوم برآورده شدن تفاهم و احترام به حیثیت شخص انسانی را مورد پشتیبانی قرار داده.

با اطمینان به اینکه فرضیه سیادت و تفوق مبتنی بر اختلاف بین نژادها عملاً مردود و اخلاقاً محکوم و از نظر اجتماعی غیرعادلانه و خطرناک بوده و تبعیض نژادی نه از لحاظ نظری و نه از لحاظ عملی قابل توجیه نمی‌باشد با پشتیبانی مجدد اینکه تبعیض بین افراد بشر به جهات مبتنی بر نژاد و رنگ و یا ریشه قومی سدی در برابر وجود روابط دوستانه و مسالمت‌آمیز در میان ملل بوده و امکان دارد صلح و امنیت بین ملل و همچنین همزیستی هم‌آهنگ اشخاص را در داخل یک دولت مختل سازد.

با اطمینان به اینکه وجود موانع نژادی با آرمان‌های جامعه بشری قابل جمع نیست.

با احساس خطر از مظاهر تبعیض نژادی که هنوز در برخی از نواحی جهان مشهود است و نیز از سیاست‌های حکومتی مبتنی بر برتری یا تنفر نژادی از قبیل آپارتاید - و تفکیک وجدانی مصمم به اتخاذ کلیه تدابیر لازم برای امحاء سریع کلیه اشکال و تمامی مظاهر تبعیض نژادی و مصمم به پیش‌گیری و مبارزه با فرضیه‌ها و رویه‌های نژادی - به منظور تسهیل حسن تفاهم بین نژادها بر مبنای یک جامعه بین‌المللی که از قید کلیه اشکال تبعیض و تفکیک نژادی آزاد باشد.

با تذکر مفاد قرارداد مربوط به رفع تبعیض در مورد شغل و حرفه مصوب سازمان بین‌المللی کار در سال ۱۹۵۸ و با توجه به قرارداد مربوط به مبارزه با تبعیض نژادی در زمینه تعلیم که از طرف سازمان فرهنگی و علمی و تربیتی ملل متحد (یونسکو) در سال ۱۹۶۰ به تصویب رسیده.

با تمایل به اجرای اصول مقرر در اعلامیه ملل متحد راجع به رفع کلیه انواع تبعیضات نژادی و حصول اطمینان از اتخاذ سریع تدابیر عملی در این راه به شرح زیر موافقت نمودند.

حقوق اقلیت‌های جنسی

شورای حقوق بشر سازمان ملل [قطعنامه‌ای](#) تاریخی در حمایت از حقوق همجنس‌گرایان تصویب کرد. این قطعنامه حقوق و عزت همه افراد را مستقل از گرایش جنسی آنها برابر می‌داند. کشورهای عربی و آفریقایی از مخالفان قطعنامه بودند.

شورای حقوق بشر سازمان ملل در نشست روز جمعه (۱۷ ژوئن ۲۰۱۱ / ۲۷ خرداد ۱۳۹۰) در ژنو، موفق شد با ۲۳ رای مثبت در برابر ۱۹ رای منفی و ۳ رای ممتنع، این پیش‌نویس را به تصویب برساند.

آژانتین و ایالات متحده از جمله کشورهایی بودند که به این قطعنامه رای مثبت داده و همراه با نهادهای مدافع حقوق بشر، تصویب آن را گامی تاریخی خواندند.

تصویب این لایحه، راه همجنس‌گرایان مرد و زن، دوجنسیتی‌ها و دوجنس‌گراها را برای برخورداری کامل از حقوق انسانی خود هموار می‌سازد.

همجنس‌خواهی هنوز در ۷۶ کشور جهان غیرقانونی محسوب می‌شود. مجازات مردان همجنس‌خواه در کشورهایی چون ایران و عربستان، زندان و اعدام است.

برابری زنان با مردان

سازمان ملل متحد تلاش جدی برای برابری حقوق زنان و مردان کرده است. برخی مهمترین اسناد و حقوقی که تصریح شده است را مرور می‌کنیم:

پروتکل اختیاری کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان

اعلامیه رفع خشونت علیه زنان ۱۹۹۳

«اعلامیه رفع خشونت علیه زنان»^{۱۱} توسط مجمع عمومی ملل متحد در ۲۰ دسامبر ۱۹۹۳ تصویب رسید.

این اعلامیه اغلب به عنوان مکمل و تقویت کننده کنوانسیون زنان ۱۹۶۹ و اعلامیه وین ۱۹۹۳، که تعهدات سازمان ملل برای برقراری و حمایت از حقوق بشر را مشخص می‌کند، تلقی می‌شود.

یکی از پیامدهای تصویب این اعلامیه این بود که مجمع عمومی در سال ۱۹۹۹ روز ۲۵ نوامبر را به عنوان روز جهانی مبارزه با خشونت علیه زنان نامگذاری کرد.

به رسمیت شناختن بین‌المللی که زنان حق داشتن یک زندگی عاری از خشونت را دارند کمابیش جدید است. از لحاظ تاریخی، مبارزات زنان با خشونت، از جمله مصونیت از مجازات که اغلب توسط مجرم تجربه می‌شود، با تلاش‌های زنان برای غلبه بر تبعیض مرتبط است. از زمان تأسیس سازمان ملل متحد، تلاش‌هایی از طریق واحد برابری جنسیتی و تقویت حقوق زنان صورت گرفته است، اما تا سال ۱۹۹۳ به طور مشخص نرخ بالای خشونت علیه زنان را هدف قرار نداده است. یکی از اهداف اعلامیه پرداختن به نگرش غالب دولت‌ها مبنی بر اینکه خشونت علیه زنان یک امر خصوصی است و دولت را ملزم به مداخله نمی‌کند، بود.

اعلامیه رفع خشونت علیه زنان همان حقوق مندرج در اعلامیه حقوق بشر سازمان ملل متحد را در بر می‌گیرد که مواد ۱ و ۲ آن رایج‌ترین تعریف خشونت علیه زنان را ارائه می‌دهد:

ماده ۱

برای مقاصد این اعلامیه، عبارت «خشونت علیه زنان» یعنی هر اقدام خشن متکی برجنسیت است که منجر به آسیب یا رنج جسمی، جنسی یا روانی نسبت به زنان، از جمله تهدید انجام چنین اعمالی، محرومیت اجباری یا خودسرانه از آزادی، چه در زندگی عمومی یا خصوصی شود یا احتمال دارد منجر شود.

^{۱۱} متن کامل انگلیسی و فارسی «اعلامیه رفع خشونت علیه زنان» را در وبگاه‌های زیر بخوانید:

<http://www.unic-ir.org/hr/hr35.pdf>

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>

باید بدانیم خشونت علیه زنان شامل اعمال زیر است اما محدود به آنها نیست:

- (الف) خشونت جسمی، جنسی و روانی که در خانواده انجام شود، از جمله کتک زدن، سوءاستفاده جنسی از کودکان مونث در خانواده، خشونت مربوط به جهیزیه، برقراری رابطه جنسی اجباری در زندگی زناشویی، ختنه زنان و سایر روش‌های سنتی زیانبار برای زنان، خشونت در خارج از چارچوب ازدواج و خشونت ناشی از بهره‌کشی؛
- (ب) خشونت جسمی، جنسی و روانی که در جامعه رخ می‌دهد، از جمله تجاوز، سوءاستفاده جنسی، آزار و ارباب جنسی در محل کار، در موسسات آموزشی و هر جای دیگر، قاچاق زنان و فحشای اجباری؛
- (ج) خشونت جسمی، جنسی و روانی به وسیله دولت یا ناشی از اغماض دولت، و در هر جا که رخ دهد.

پروتکل اختیاری کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان ۱۹۹۹

«پروتکل اختیاری کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان»^{۱۲} اکتبر ۱۹۹۹ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید.

دولت‌های عضو پروتکل حاضر:

با توجه به منشور سازمان ملل متحد مبنی بر اعتقاد راسخ به اصول پایه ای حقوق بشر و احترام به ارزش ذاتی و برابری خدشه ناپذیر حقوق مردان و زنان.

با توجه به اعلامیه جهانی حقوق بشر تمام افراد بشر آزاد بدنیا می‌آیند و از لحاظ حیثیت و حقوق با هم برابر هستند و همه از کلیه حقوق و آزادی‌هایی که در آن بیان شده است بدون هیچگونه تمایزی از جمله تمایز در جنسیت، برخوردار می‌باشند. با یادآوری و تذکر به میثاق‌های بین‌المللی حقوق بشر و دیگر اسناد بین‌المللی حقوق بشر که تبعیض بر مبنای جنسیت را منع کرده اند.

با یادآوری و تذکر به کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان که دولت‌های عضو بوسیله آن تبعیض علیه زنان را در تمام اشکال آن محکوم کرده اند و پذیرفته اند که با تمام ابزارهای مناسب و بدون درنگ رویه حذف تبعیض علیه زنان را پیگیری کنند.

با تأیید مجدد بر تصمیم آنها (دولت‌های عضو) جهت بهرهمندی کامل و مساوی زنان و برخورداری آنها از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی و نیز اطمینان از اقدامات موثر برای ممانعت از نقض این حقوق و آزادی‌ها.

دولت‌های عضو موارد زیر را می‌پذیرند:

¹² متن کامل [انگلیسی](http://www.un-documents.net/a54r4.htm) و [فارسی](http://www.unic-ir.org/hr/hr43.pdf) «پروتکل اختیاری کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان» را در وبگاه‌های زیر بخوانید:
<http://www.unic-ir.org/hr/hr43.pdf>
<http://www.un-documents.net/a54r4.htm>
<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-elimination-all-forms>

ماده اول

دولت عضو پروتکل حاضر صلاحیت کمیته حذف تبعیض علیه زنان (کمیته) را جهت دریافت و رسیدگی به شکایات ارائه شده بنا بر ماده ۲ به رسمیت می‌شناسد.

ماده دوم

شکایات ممکن است بوسیله فرد یا به نیابت از افراد یا جمعیتی بنا بر اختیارات قانونی یک دولت عضو تسلیم کمیته شود و (شکایت کننده) مدعی گردد، بنا بر حقوقی که در کنوانسیون بیان شده است قربانی خشونت از جانب دولت عضو شده است. در جایکه شکایت به نیابت افراد و یا جمعیتی به کمیته تسلیم شده باشد، جلب رضایت آنها ضروری است مگر آنکه مرجع قانونی این نیابت را بدون رضایت آنها مجاز بداند.

کنوانسیون شورای اروپا برای جلوگیری از وقوع خشونت علیه زنان و خشونت خانگی و مبارزه با آن

«کنوانسیون شورای اروپا برای جلوگیری از وقوع خشونت علیه زنان و خشونت خانگی و مبارزه با آن»^{۱۳} که بیشتر تحت عنوان [کنوانسیون استانبول](#) شناخته می‌شود، ماه مه ۲۰۱۱ (اردیبهشت ۱۳۹۰)، توسط وزرای امور خارجه ۴۷ کشور اروپایی در استانبول تصویب شد.

کنوانسیون استانبول اولین دستورالعمل قانونی و الزام آوری است که «یک چهارچوب جامع و قانونی برای مقابله با خشونت علیه زنان» بوجود آورده و بر پیشگیری از خشونت خانگی، حمایت و محافظت از قربانیان و پیگیری قانونی متخلفین تاکید دارد.

این کنوانسیون همچنین اعلام کرده است که خشونت علیه زنان، نقض حقوق بشر محسوب می‌شود و نوعی تبعیض است.

در این کنوانسیون همچنین فهرستی از انواع خشونت‌ها علیه زنان ارائه شده و بر این موضوع تاکید دارد که عاملان این خشونت‌ها باید توسط دولت‌ها مجازات شوند.

برخی از این خشونت‌ها عبارتند از خشونت روانی، تعقیب کردن زنان، خشونت فیزیکی، خشونت جنسی از جمله تجاوز، ارتباط جنسی بدون رضایت، ازدواج اجباری، ختنه زنان، سقط جنین اجباری، عقیم سازی اجباری، قتل‌ها و جنایان ناموسی و آزار جنسی.

یک گروه مستقل از کارشناسان با نام اختصاری GREVIO¹⁴ نیز وظیفه نظارت بر اجرای این کنوانسیون را برعهده دارند.

ترکیه به طور رسمی مرداد ۱۳۹۹ از کنوانسیون مقابله با خشونت علیه زنان خارج شد.

¹³ متن کامل [انگلیسی](#) «کنوانسیون شورای اروپا برای جلوگیری از وقوع خشونت علیه زنان و خشونت خانگی و مبارزه با آن» در تارنمای زیر بخوانید:

<https://rm.coe.int/168008482e>

¹⁴ گروه کارشناسان اقدام علیه خشونت علیه زنان و خشونت خانگی
Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO)

حق برخورداری از رفاه و مبارزه با فقر

رؤسای دولت‌ها، نمایندگان بلندپایه‌ی نهادهای تخصصی سازمان ملل متحد و جامعه مدنی در سپتامبر ۲۰۱۵ گرد هم آمدند و در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، دستور کار توسعه پایا ۲۰۳۰ را تصویب کردند. این دستور کار که جایگزین اهداف توسعه هزاره شد، شامل ۱۷ هدف اصلی و ۱۶۹ هدف ویژه است که نقشه راه جامعه‌ی بین‌المللی را در زمینه توسعه‌ی پایا برای پانزده سال آینده ترسیم می‌کند.

این سند که «اهداف توسعه پایا»^{۱۵} را بر می‌شمارد، با عنوان رسمی «دگرگون ساختن جهان ما: دستور کار ۲۰۳۰ برای توسعه‌ی پایا»^{۱۶} مجموعه‌ای از اهداف هستند. این سند دستور کاری برای پایان بخشیدن به فقر، گرسنگی، تبعیض، خشونت، فساد، قاچاق در همه اشکال آن و برای بهبود محیط زیست کره‌ی زمین، خانه مشترک همه ما است و بر کرامت انسانی، حقوق بشر، عدالت اجتماعی، صلح، رعایت برابری، رفاه، مدیریت پایدار منابع طبیعی، گسترش بهداشت، تامین آب آشامیدنی برای همه، توانمندسازی زنان و دختران، محترم شمردن تنوع قومی، فرهنگی و زبانی، حمایت از اقشار آسیب پذیر، دموکراسی، بهبود محیط زیست، توسعه مناطق روستایی، توسعه آموزش‌های عمومی و فنی و حرفه‌ای، ترویج تفاهم و رواداری، کارآفرینی، شمول اجتماعی و نیز بر مسئولیت مشترک و پاسخگویی استوار است.

۱۷ هدف اصلی توسعه‌ی پایا در سند ۲۰۳۰ عبارتند از:

- ۱- پایان دادن به فقر در تمامی اشکال آن در همه جا. تأکید بیشتر بر فقر دانش.
- ۲- پایان دادن به گرسنگی، دستیابی به امنیت غذایی و بهبود تغذیه و ترویج کشاورزی پایدار
- ۳- تضمین زندگی سالم و ترویج رفاه برای همه در تمام در همه سنین و بهبود سطح سلامتی
- ۴- تضمین کیفیت آموزش فراگیر و عادلانه و ایجاد فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر برای همه
- ۵- دستیابی به تساوی جنسیتی و توانمندسازی تمام زنان و دختران
- ۶- تضمین در دسترس بودن و مدیریت پایدار آب و فاضلاب برای همه
- ۷- تضمین دسترسی به انرژی ارزان قیمت، قابل اعتماد، پایدار و مدرن برای همه
- ۸- ترویج رشد فراگیر و پایدار اقتصادی، اشتغال کامل و مولد و شغل مناسب برای همه
- ۹- ایجاد زیرساخت انعطاف پذیر، ترویج صنعتی سازی فراگیر و پایدار و تقویت نوآوری
- ۱۰- کاهش نابرابری در درون و میان کشورها
- ۱۱- تبدیل شهرها و سکونت گاه‌های انسانی به مکان‌های همه شمول، مقاوم و پایدار
- ۱۲- تضمین الگوی تولید و مصرف پایدار

¹⁵ Sustainable Development Goals کوتاه شده

¹⁶ [Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development](http://fa.irunesco.org/wp-content/uploads/2016/07/Agenda2030FARSI-1.pdf)
<http://fa.irunesco.org/wp-content/uploads/2016/07/Agenda2030FARSI-1.pdf>
<http://fa.irunesco.org/wp-content/uploads/2016/07/sustanble2030-doc-en.pdf>

۱۳- اقدام فوری برای مبارزه با تغییرات آب و هوا و اثرات آن

۱۴- حفظ و استفاده پایدار از اقیانوسها، دریاها و منابع دریایی برای توسعه پایدار

۱۵- حفاظت، بازیابی و ترویج استفاده پایدار از اکوسیستم های زمینی، مدیریت پایدار جنگل ها، مبارزه با بیابان زایی، متوقف و معکوس نمودن فرسایش زمین و توقف از بین بردن تنوع زیستی

۱۶- ترویج جوامع صلح طلب و فراگیر برای توسعه پایا، فراهم کردن دسترسی به عدالت برای همه و ساخت موسسات کارآ، قابل اعتماد برای همه و در همه سطوح.

۱۷- تقویت ابزارهای پیاده سازی و احیای همکاری های جهانی برای توسعه پایا تحت نظارت سازمان ملل.

خامنه ای با اهداف توسعه ای پایدار سند ۲۰۳۰ یونسکو مخالفت کرد و استدلال نمود: «این سند ۲۰۳۰ سازمان ملل و یونسکو و این حرفها، اینها چیزهایی نیست که جمهوری اسلامی بتواند شانه اش را زیر بار اینها بدهد و تسلیم اینها بشود... اگرچنانچه با اصل کار شما نمیتوانید مخالفت بکنید، حداقلش این است که بایستید بگویید جمهوری اسلامی خودش ممشی^{۱۷} دارد، خط و ربط دارد، ما سندهای بالادستی داریم... بنده از شورای عالی انقلاب فرهنگی هم گله مند هستم؛ آنها باید مراقبت میکردند، نباید اجازه میدادند این کار تا اینجا پیش بیاید که ناچار بشویم ما جلوی آن را بگیریم و ما وارد قضیه بشویم. اینجا جمهوری اسلامی است؛ اینجا، مبنا اسلام است، مبنا قرآن است؛ اینجا جایی نیست که سبک زندگی معیوب ویرانگر فاسد غربی بتواند در اینجا این جور اعمال نفوذ کند.»

یکی از مهمترین ابزار مبارزه با فقر فراهم آوردن امکان مبارزه جمعی تولیدکنندگان نعمت های مادی و معنوی جامعه برای گرفتن حقوق خود است. سازمان بین المللی کار این حق را در «کنوانسیون حق سازمان دادن و مذاکره دسته جمعی ۱۹۴۹» به رسمیت می شناسد. «کنوانسیون حق سازمان دادن و مذاکره دسته جمعی»^{۱۷} در اول ژوئیه ۱۹۴۹ در کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار تصویب شد.

کنوانسیون حق سازمان دادن و مذاکره دسته جمعی را برای تمامی کارکنان به رسمیت می شناسد:

ماده ۱

۱- کارگران باید از حمایت کافی در برابر اقدامات تبعیض آمیز ضد اتحادیه ای از حیث اشتغال خود برخوردار باشند.

۲- چنین حمایتی باید به ویژه برای جلوگیری از اقدامات زیر اعمال شود:

(الف) مشروط کردن اشتغال کارگر به این که وی نباید به اتحادیه ای ملحق شود یا این که باید عضویت در اتحادیه صنفی و کارگری را رها کند.

(ب) اخراج یا زیان رساندن به کارگری به دلیل عضویت در اتحادیه یا به علت مشارکت در فعالیت های اتحادیه در خارج از ساعات کار، یا با رضایت کارفرما در ساعات کار.

¹⁷ متن کامل فارسی و انگلیسی «کنوانسیون حق سازمان دادن و مذاکره دسته جمعی» را در تارنماهای زیر می توانید بخوانید:

<http://www.unic-ir.org/hr/association2.pdf>

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C098

منابع

فارسی

منشور ملل متحد و اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری

<http://hrlibrary.umn.edu/instree/UN-charter-1945%5bfarsi%5d.pdf>

<https://www.unic-ir.org/images/charter2016.pdf>

[اعلامیه مربوط به حقوق اشخاص متعلق به پیروان ملی یا قومی، دینی و زبانی](#)

<https://www.unic-ir.org/hr/hr24.pdf>

https://tavaana.org/sites/default/files/Booklet_Minorities_Farsi2.pdf

<https://pajohesh.bashariyat.org/?p=821>

اعلامیه سازمان ملل متحد درباره حقوق مردمان بومی (بومیان) قطعنامه مصوب مجمع عمومی

https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_Persian.pdf

کار با برنامه حقوق بشر سازمان ملل متحد - کتابی برای راهنمایی جامعه مدنی

https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/AboutUs/CivilSociety/Handbookfor_Civil_Society_Persian.pdf

میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی - مصوب ۱۶ دسامبر ۱۹۶۶ میلادی (برابر با 1345/9/25 شمسی) مجمع عمومی سازمان ملل متحد

<http://www.unic-ir.org/hr/convenant-cp.htm>

[کنوانسیون بین‌المللی محو همه صورت تبعیض نژادی \(مصوب ۱۹۴۵\)](#)

<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CERD.aspx>

<https://pajohesh.bashariyat.org/?p=564>

[کنوانسیون منع و مجازات کشتار دسته جمعی \(مصوب ۱۹۴۸\)](#)

<https://iran.un.org/fa/106557-knwansywn-pyshgyry-w-mjazat-jnayat-kshtar-grwhy>

[کنوانسیون عدم تبعیض در آموزش و پرورش \(مصوب ۱۹۶۷ یونسکو\)](#)

<https://www.unic-ir.org/hr/hr25.pdf>

[اعلامیه حذف تمامی اشکال تعصب و تبعیض بر مبنای دین یا عقیده](#)

<https://pajohesh.bashariyat.org/?p=1177>

[اعلامیه جهانی حقوق بشر - \(مصوب ۱۹۴۸\)](#)

https://iran.un.org/sites/default/files/2019-11/UniversalDeclarationHR_0.pdf

اعلامیه جهانی حقوق زبانی – ژوئن ۱۹۹۶

<https://pajohesh.bashariyat.org/?p=3214>

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی

<https://iran.un.org/fa/106018-mythaq-bynalmlly-hqwq-mdny-w-syasy>

مقاله نامه شماره ۱۱۱ در مورد تبعیض در استخدام و اشتغال مصوب ۱۹۵۸ سازمان بین المللی کار

<https://pajohesh.bashariyat.org/?p=4401>

منشور زبان مادری

<https://pajohesh.bashariyat.org/?p=3218>

سند ۲۰۳۰ یونسکو

<http://fa.irunesco.org/wp-content/uploads/2016/07/Agenda2030FARSI-1.pdf>

<https://sdgs.un.org/2030agenda>

<http://fa.irunesco.org/wp-content/uploads/2016/07/sustanble2030-doc-en.pdf>

انگلیسی

Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious and Linguistic Minorities (United Nations Minorities Declaration)

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-rights-persons-belonging-national-or-ethnic>

Minorities

<https://www.un.org/en/fight-racism/vulnerable-groups/minorities>

Minority Rights: International Standards and Guidance for Implementation | OHCHR

<https://www.ohchr.org/en/publications/special-issue-publications/minority-rights-international-standards-and-guidance>

Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide

https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.1_Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf